

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:
4-szorosos betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Vasárnap, október 3.

Csapatunk Montenegróban portyáztak.

— Tüzérségi harc a Kolubara torkolatánál. —

Budapest, október 2. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

A Kormin patak mellett a harcok tovább folytak. Német és osztrák-magyar csapatok az ellenséget kiűzték Czernysz faluból, amelynek birtokáért a legutóbbi napokban heves harc dult. A tegnapi jelentésben említett foglyok száma ötezernégyezerre emelkedett. Dicső része volt a sikerben lovasságunknak, amely szokott módon gyalog harcolt. Egyébként a tegnapi nap északkeleten jelentősebb esemény nélkül telt el.

Olasz hadszíntér:

Tiroli harc vonalon tegnap általában csak tüzérségi harc volt a Sopra-Cornektől keletre fekvő területen. Roncognótól északra, az október elsejére virradó éjjel élénk tűz volt hallható. Ebben az ütközetben semmiféle csapatunk sem vett részt. A Christalo szakaszon alpiniknek a Rauchkofel és Schöleutenwand közti nyereg ellen tegnap este intézett támadását rövidesen visszavertük. Ugyanígy végződtek a karintiai harc vonalon, a Mrzli-Vreh és a Bombasch-Grabentől nyugatra (Pontaféltől északra) levő hadállásaink ellen intézett ismételt támadások is. A tenger melléki harc vonalon, a Tolmeintől északra levő területen, a harci tevékenység csökkent. Ellenségnek a tolmeini hídfő ellen tegnap este intézett támadása tűzünkben összeomlott.

Délkeleti hadszíntér:

A Száva harc vonalon, a Kolubara torkolata közelében, ütegeink az ellenség tüzérségének tüzelését viszonzva, sikeresen vették tűz alá a szerb partmenti hadállásokat. Gorazdánál mintegy háromszáz főnyi montenegrói csapatot üztünk el. Trebinjétől keletre csapatunk a határzáró védművek tűzétől támogatva montenegrói területen portyáztak, megtámadták az ellenség előőrseit és megsemmisítettek néhány raktárt. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tarnopolnál visszavert orosz támadások.

(Minden francia támadás meggyusult.)

Berlin, október 2. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Angolok ma éjjel megkísérelték, hogy az utóbbi napok harcaiban Loostól északra tőlük ismét elfoglalt területet ellentámadással visszavegyék. A kísérlet ellenség súlyos veres veszteségei mellett meggyusult. Angrestől délnyugatra, Soucheztől keletre, valamint Neuville-től északra visszavertünk francia támadásokat. A foglyok száma, amelyeket csapatunk ezen az angol-francia támadási szakaszon elfogtak, százhat tisztre és háromezerhatszáznegyvenkét fő-

nyi légénységre emelkedett, gépfegyverben a zsákmány huszonhat darab. A Champagneben a franciák Auberivétől keletre délben széles arcvonalon támadtak. A támadás kudarcot vallott. Csak egy helyen hatolt be ellenség állásainkba. Bádeni testőr gránátosok ellentámadásba mentek és egy tisztet és hatvan közlegényt elfogtak, a többi elesett. Lemesniltől északra és Wille sur Tourbétól északnyugatra visszavertünk francia támadásokat. A legutóbbi napok támadásainak elhárításánál Lemesniltől északra a huszonkilencedik tartalék ezred különösen kitüntette magát. Arrastól északra

és a Champagneba lefolyt harcokban ejtett foglyok száma és a zsákmány tegnap kétszázötveneg tisztre és tízezerhatszázhuszonegy főnyi légénységre és harminc gépfegyverre emelkedett. Párisból Laon megtámadására indult repülőraj bombái egy asszony és egy gyermek halálát és egy városi polgár súlyos sérülését okozták. Védő ágyúink Laontól délre lelőttek egy repülőgépet, amelynek utasait elfogtuk. Egy másik repülőgép Soissons felett égve lezuhant.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadserege.

Postawytól északra lovassági harcok folynak. A Narocz-tó felől délre Spiaglánál és Wischnéwtől keletre visszavertük az orosz előretöréseket. A szeptember harmincadiki bálul kiütött, veszteségteljes támadás után ellenség abba hagyta az erősebb támadásokat. Csapatunk tegnap Smorgonnál három tisztet és egyezeregy száz közlegényt el fogtak és három gépfegyvert zsákmányoltak.

Lipót bajor herceg tábornagy hadserege.

A hadserege arcvonala előtt általában nyugalom uralkodott. Az ellenség itt is elállott a támadások folytatásától. Vonalaink előtt ellenség sok halottja fekszik.

Mackensen tábornagy hadserege:

Ujabb esemény nem történt.

Linsingen tábornagy hadserege:

Czernysz mellett Kormin mentén csapatunk rohammal elfoglalták az ellenséges állásokat. Az ellenséget észak felé vetettük. Egyezerháromszáz foglyot hagyott kezünk között. Az arcvonal egyéb helyein egyezer-egyszáz újabb oroszot elfogtunk.

Bothmer gróf tábornok hadseregénél az oroszok szeptember huszonkilencedikéről harmincadikára hajló éjszakan Tarnopoltól nyugatra áttörést kíséreltek meg. A kísérlet az ellenség igen jelentékeny vesztesége mellett teljesen meggyusult. Egyik hadosztályunk egyezeregy százhatvannyolc oroszot temetett el eddig. Négy-öt száz még arcvonala előtt fekszik, számos fegyvert zsákmányoltunk. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az öreg népfelkelőkért.

Arad, október 2.

Kalapjuk mellett nem volt bokróta, de szívükben a kötelességtudás készsége virult ki, amikor megtudták a negyvenhárom—ötven évesek, hogy katonák lesznek. Ők, akik az emberélet egyik felén dologgal szolgálták, segítették naggyá, gazdaggá és művelté tenni a hazát, nem szabadhatnak, amikor a haza megtartásáért fegyvert kell fogni. Akárhány közülük a zászló alá bocsátotta, némelyikük el is vesztette a fiát, a fiait: élete folytatásait, akiket az apai érzés többre becsül önmagánál. Ha akkor el tudta szenvedni a válás és némelyikük utóbb a veszteség fájdalmát; most, amikor csak önmagukról van szó, kisebb a felhő lelkükön.

A háboru senkit se kimódhat, a kire szükség van, az öreg népfelkelőket se. És nem is az ő kimelésükről van szó, hanem a háboruhoz fűződő komoly érdekről, a mikor az az általános, jogos óhajítás hangzik el, hogy a 43—50 éves nepfelkelők katonai szolgálatuknak lakóhelyükön, vagy annak közelében tegyenek eleget.

A törvény maga úgy intézkedett, hogy a népfelkelésnek ez a rendkívüli időben igénybe vett korosztályát a harcra valóra ne vigyék el, hanem azoknak a fiatalabbaknak főlváltására használják, a kik ma a helyi szolgálatot látják el. A törvénynek ezt az intézkedését csak a jóakaratsnak kell magoldania azzal, hogy a szolgálatnak ez a neve a népfelkelést lakóhelyétől ne szőltsa el, vagy legalább attól nagyon messzire ne vigye el.

Abba a korba, a melyből a most besorozottak kerültek ki, csak a legtöbb önálló keresetű iparos, kereskedő, gazda. A műhelyt, az üzletet, a gazdaságot, a melyet ők elhagytak, távollétükben az asszony, vagy pedig valamely öreg családtag lesz kénytelen vezetni. Mert arra, hogy a műhely, az üzlet be ne sáruljon, a gazdaság paragon ne maradjon, züllésnek ne induljon, magának a háborunak van szüksége. A hadmozdulatok szervezésével párhuzamos volt az a törekvés, hogy az országban a rendes élet, a forgalom létktetése, a gazdasági munka menete zavartalanul megmaradjon. Ha egy hadviselő államban az üzemek sorra megszűnnek, a gazdasági munka megáll, a bajok egymásra torlódnak, annak az elviselhetetlen állapota ép annyira kényszeríteti az illető hadviselő felett a kevésbé kedvező békekötésre, mint egy döntő csatavesztés, vagy a harcéri kimerültség.

Istennek hála, ennek náruak nincsen semmi nyoma. A hadbavonultak munkáját majd mindenütt pótolni lehetett; az itthonmaradtak, az asszonyok és gyerekek kettőzött buzgósággal állanak be a mindencapos forrasom szekerébe. Tizenhárom hónap után gazdasági életünk képe, a hadbavonultak távollététől tekintve, alig változott.

A gazdasági életnek, a különböző áru munka folytonosságának érdeke kívánja meg, hogy a negyvenkét-ötven éves népfelkelők katonai szolgálatuk alatt lakóhelyükön maradjanak. Majd mindenikük a maga foglalkozásában a lelke a műhelynek, a boltinak, az irodának, a gazdálkodásnak; ha annak vezetését át is kell adniok, egy-egy szavuk, az ellenőrzésük megadhatja az irányát a munkának, segítségére van a járattan asszonynak, vagy a gyámoltalan öregnek. Ez az egy intézkedés kikerülhetővé teszi, hogy az üzletek és ipari mű-

helyek egész sorát ne kelljen bezárni és hogy a mezőgazdasági munka folytonossága hiányt ne szenvedjen.

A hadviselés, sajnos, sokszor kénytelen a legtöbb méltánylást érdemlő érdekeken is tulmenni. Ebben a kérdésben a jogos és kívánatos érdekek bizonyára hamar megtalálja a lehetőséget. A kereskedelmi, ipari és gazdasági testületek már tolmácsolták a kormány előtt ezt a komoly, igen fontos szempontot; a kormány bizonyára nemcsak szívére veszi ezt, de megküzd azokkal az akadályokkal is, amelyek ez óhaj érvényesülésének útjában állanak. És akkor az öreg népfelkelőknek módjukban lesz a fegyveres szolgálatot is ellátni és a nemzeti munka, a zavartalan gazdasági élet folytonosságáról is gondoskodni.

A háboruban is van divat.

(Rövid szoknyák és magasszaru cipők.)

*

Ez nem háborus téma. A divat-cikkektől pedig már meglehetősen elszoktuk. Csakhogy úgy áll a dolog, hogy a szépről a csunya időkben is szabad beszélni és egyik legnagyobb meglepetése volt az is a mostani időknek, hogy a fényűzés nem hagyott alább. Hiába lett a rár ára hét korona, hiába szerelték le az utcalámpák minden másodikát, hogy ezzel a takarékosra intsenek, bájos hölgyeink nem engedtek a „rongyrázás”-ból. Bizonyos, hogy egyesek, talán nagyon sok egyes, engedni volt kénytelen az öltözködési mániából, de általában a divathölgyek fennmaradtak azon az — esztétikailag szép és értékes magaslapon, hogy új formákat keresve, a divattal tartva díszítsék magukat ezekben a komoly időkben is. Egy elsőrangú divatarúháza főnöke mesélte, hogy az ő üzlete egyáltalában nem érzett mag semmi rázkódást. sőt, amíg azelőtt: majd minden hölgy vevője élénken érdeklődött az árak iránt, ha meg is adta, de legalább is sokalta, most skármilyen árat, ami bizony mindenben felette megnőtt — szó nélkül, gondtalanul, szinte szíve en fizet ki. Egy budapesti zeneműkiadó cég főnöke járt itt a napokban, ez pedig — maga is csodálkozva azon, hogy így van, ezt mondotta:

— A háboru ugyan nem art vissza senkit a vigságtól, a költsékeztől. Kottáink kiadásából eddig is hatvan ezer koronával több már idén a tiszta bevételünk, mint az előző években.

A kimondottan luxuscikkeknak ez a nagy keresése, a kényelmű költségek nagyon mély lélektani okokra és indokokra volna visszavezethető, de egy szerény kis újságicikkben, amiben holmi drapp-betűs cipőkről van szó, inkább csak felületesen, a külsőségeket látva s nézve, akarunk arról beszélni.

Egy szóval a női divat nem engedett. Most is csak úgy terveznek új kosztüm-formákat, most is csak úgy meg van állapítva, milyen kalap a sikk, mint a legbékésebb korszakban, sőt a tizmillió hadseregnek túsója középette még olyan részletekre is ráérnek gondolni, mint például a női fátvöl és még annak a hoeszát is reformálják. Hihetetlen, boszantó, de érdekes dolog ez és ha már így van, ha már az asszonynép komoly magába szállásával nem utasította vissza mindjárt az elején ezt a — tulajdonképpen üzletemberektől felkínált és üzlet-érdekekből reápiranosolt hiúság-várárt, mit csináljunk mi, férfiak? Bosszankodjunk, amikor nekünk öltözködnék az asszonyok? És elfordítsuk a fejünket, amikor szépen öltözködnék?

Mert ezuttal van valami kecsesség abban, amit ez a sok nőmoruságot hozó esztendő a női külsőnek adott. A leányosan rövid szoknya és az erősen magasszaru cipő olyan különös, de ügyesen megválasztott ellentét, ami babszerű lényekké tette az ennek a divatnak hódoló nőket. Ez az ötlet eltekintve attól, hogy

fiatalt, kecsessé tesz, tulajdonképpen a férfierőkre pályázik, de olyan finoman, hogy csak ígér, de semmit sem ad, már pedig, hogy nagyon népiesek legyünk egyszer, „ettől dömlik a légy.” A rövid szoknya divatban volt eddig is és ehez nem volt megszabva a cipő-forma. Természetes, hogy a legtöbb nő fél cipőt vett hozzá. Rövid szoknya és fél cipő: ez maga is ügyes összeállítás, mert az asszonyok nem is tudják, hogy minden szépet kereső férfi először diszkrétan a nő lábára néz. A szép láb, a finom boka, ez döntő a férfi vizsgálódásában. Most, amikor a szoknya még rövidebb lett, ennek az lett volna a természetes következménye, hogy a férfiak még többet „kapianak” a nő lábából. De nem így lett. Rövidebb lett a szoknya és hosszabb lett a cipő. És így maga a divat nem frivollá, hanem esztétikusá, a legmerészebb tendencia pedig a legdiszkrétébbé vált. Amit elárul a rövid szoknya, azt eltakarja a hosszú cipő és ez jól van így. Egyet-mást árul el, a többit fődje jól a lepel — énekelik a Lehár-operektben, a lábból pedig igazán legfeliebb a bokát szabad megmutatni, de többet nem. A boka éppen elég: egy szép bokájú nő, már nem lehet abszolút csunya. ha az arca nem is tud kielégíteni. De egy nő — mindig csak úri nőről beszélve — büntetlenül nem is mutathat ennél többet. Aki többet mutat, az először nem úri nő, másodsor nem éri el a célját: nem érdeklődést kelt, hanem leű. Mert az öltözék mindig csak vágyak felkeltésére, a körvonalak elárulására szolgál. Ami ezután jön, az meztelenség, ez pedig az az örök divat amit Éva alapított meg, de amiről nem illik beszélni. (Aida).

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Felmentett hadseregszállítók.

Kassa. Egy heti tárgyalás után tegnap fejezte be a kassai hadosztály-bírószág Kriszhaber Leo, Taubesz Henrik dr. és vádlottársainak bünperét balinacsizmák szállítása ügyében. Tegnap a védőbeszédet hangzottak el. Keiszhabort, Fried Lajos, Taubesz drt Kelemen Samu, Glück Izidort Gál Jenő, Kaufman és Müller vádlottakat Visontai Soma, a többieket Nyulaszi és Redeki ügyvédek védtek. Ma délelőtt 10 órakor hirdette ki a hadbírószág az ítéletet, a mely az összes vádlottakat a büntetendő cselekmény tényiadéka hiányában felmentette a katonai büntetőtörvénykönyv 327. szakaszának vádjá aól. Kriszhaberre fennforogni látszó egyéb büntetendő cselekmény gyanuja miatt az iratoknak az illetékes törvényszékhez áttételét rendelték el. Taubesz, Oxhorn, Pollák és Müller vádlottakra az ítélet jogerős. A többiek felmentése miatt az ügyész semmiségi panaszt jelentett be.

Budapest. A király Serényi Beis grótot, a volt földmivetésügyi minisztert a lovassághoz hadnaggyá a honvédség szolgálaton kívüli viszonyában kinevezte.

Budapest. Ma délután öt órakor Tisza István grót einökiesével az összes miniszterek részvételével minisztertanács volt.

Budapest. Tisza István grót miniszter-einök a Hitebanknál ma keiszázezer korona új hadikölcsönt jegyzett. Novák eperjesi püspök egy millió koronát.

Budapestről jelentik: Az osztrák-magyar bank közösi teszi a harmadik hadikölcsön alkalmából a kötvényekre való kölcsönzés módjait.

Berlin. Az elszászi trancia nevű helységek német neveket kaptal

Kierőszakolják a дума összehívását a pártok.

— Általános sztrájk ha a kormány nem engedelmeskedik. — Beismerik az oroszok galíciai kudarcaikat. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Kopenhága—Stockholm—Budapest, október 2.

Általános sztrájk lesz Oroszországban.

Kopenhága. A дума-pártok vezetői hosszú és heves vita után határozatot fogadtak el, a mely szerint a kormánynak alternatívát állítanak fel: vagy összehívják a dumát, vagy általános sztrájk tör ki.

Az orosz reakció kormányra kerül.

Kopenhága. Pétervárról jelentik a Politiken-nek: Az orosz reakcionárius pártok orgánumban, a Kolokol-ban egy, Goremykin miniszterelnökhöz közelálló politikus a következőképpen nyilatkozott az orosz kormány keretében uralkodó hangulatról:

— A birodalmi дума elnapolása alapján véve igen jelentéktelen esemény. A dumát különben a költségvetés elfogadása s különösen az új kölcsön megszavazása végett, Bark pénzügyminiszter hazajövetele után, azonnal egybe fogják hívni. A дума elnapolása csupán annak a politikának első lépéseként bír fontossággal, amely a liberális tendenciákkal szemben való minden előzékenységek visszautasításában nyilatkozik meg. Finnország azt követeli, hogy a finn országgyűlést hívják egybe, Lengyelország, hogy autonómiáját a kormány már most biztosítsa, Szibéria a községi önkormányzatot sürgeti, a lapok kritikái pedig napról-napra merészebbek. Ezekben a kérdésekben a kormánynak határozott magatartást kell tanúsítania és úgy látszik, a miniszterelnöknek erre legfelsőbb helyen a napokban már meg is adták a felhatalmazás. A reakcionárius párt felülkerekedése következtében az orosz kormányban már a legközelebbi időben lényeges változásokra számíthatnak. Az összes, az utóbbi időben a liberálisokkal szemben való előzékenység következtében kinevezett minisztereket fel fogják menteni és helyükbe reakcionárius embereket ültetnek. Az szinte bizonyosra vehető, hogy belügyminiszternek a дума reakcionárius pártjának vezetőjét, Kryszanowszkyt fogják kinevezni.

Oktoberben összehívják a dumát.

Stockholm. A Svenska Dagbladet értesülése szerint Pétervárott tegnap az a hír terjedt el, hogy a dumát október 3-ra (orosz naptár szerint) összehívják.

A дума írásban közli kívánságait a cárral.

Pétervár. Rodzianko, a дума elnöke, aki a дума felhatalmazott arra, hogy a cárnak hódoló uton terjessze elő a дума óhajait, a liberális blokk vezetőjével folytatott tanácskozás után arra határozta el magát, hogy az említett ügyben írásbeli beadványt intéz a cárhoz. Rodzianko elnök a beadvány benyújtása után már el is utazott hirtelen.

Tengerésztisztek az orosz tüzéségnél.

Pétervár. A két legutóbb kiadott tiszti veszteséglistában számos tengerésztiszt neve fordul elő, akik a keletgalíciai harcokban a tüzéségnél sebesültek meg.

Egyetemi hallgatók ássák az orosz lövészárkokat.

Kopenhága. A „Djen” című orosz újság tiltakozik az ellen, hogy az orosz felsőiskolai ifjúságot harctéri szolgálatra használják fel és hogy lövészárkokat csináltatnak velük. Azt írja a lap, hogy Oroszországnak elegendő egyéb emberanyaga van, viszont szegény a birodalom az intelligens és a tanult fiatalemberében. Ezeket az ország a front mögött, a hadszervezetekben használhatná fel, továbbá mint mérnököket, tanítókat és mint tanácsadókat alkalmazhatná őket. Ebben a szolgálóban sokkal értékesebb munkát végeznének, mint a fronton fegyverrel a kezükben. Azonkívül Oroszországnak gondolnia kellene a jövőre is a nem szabad szem elől téveszteni a jövő nemzedékét, mert Oroszországnak legkevesebé van feleslege az intelligens emberekből. Eppen ezért előrelátónak kell lenni, a nem szabad, hogy a háború kiirtsa őket, mert akkor nemcsak borzasztó anyagi veszteségeket, hanem érzékeny kulturális veszteséget is okoz a háború, úgy, hogy azt több nemzedéken át sem lehet pótolni.

Tizezer lövés egy ezredre.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: Oroszország. (Szeptember 28.) Rigánál és Dvinszknél nincs jelentékenyebb változás. Dvinszknél a tüzéségi tüzelés változatlan szivóssággal tovább folyik. A Narosz völgyében Vilejka mellett visszautasítottuk az ellenség támadását. Osmienától délkeletre a vasút környékén sikerült a németeknek Lastojansa falvát birtokba venni, de elűztük őket onnan. Az ellenség itt új, makacs támadásokat kezdett. Több ponton rajtaütéseket végez az ellenség. Egyetlen egy ezred tőle nehéz ágyukból mintegy tizezer lövést tettek.

Heves harc fejlődött ki a Litva mellett Barnovic vasutállomástól délkeletre. Pripjetitől délre és a galíciai fronton az ellenség jelentékeny erőikkel támadt. Sok helyen a Styr átkelekénél Kolki mellett több összeütkezés volt az ellenséges különítményekkel.

Szivós szuronyharc után elfoglaltuk Vorovicska sáncait (Tarnopoltól északnyugatra). Marianka talu mellett (Tarnopoltól délnyugatra) egy kis különítményünk egy német zászlóalj jobbszárnyát meglepte, ami az utóbbinál pánikot idézett.

Pisztolylyal és kézigránáttal meredek mélység felett.

(Vezérőrnagy olkko egy hős káplárról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Szinte hihetetlenül hangzott az a harctérről jött hír, hogy a karintbiai fronton egy derék stájer vitéz az ellenséget szédítő magasságból, kötélén lógva, kézigránáttal dobálta és őket megsemmisítette. Múltó — a kivitelben még vakmerőbb — párja akadt a cselekedetnek tengerparti frontunkon — írja az Alpsei Magyar Hadinjságban Güssmann vezérőrnagy.

Jobb megértés kedvéért röviden vázoljuk a terepet. Egy a derék felsőausztriai landwebrjeink frontja előtt lévő sajátosságos ponton az ellenség meg akarta vetni a lábát. Az ellenség részéről egész könnyen oda lehetett jutni. A mi oldalunkról azonban még a legügyesebb hegymászók sem tudták megközelíteni. És éjjeli járőrök, bár ki voltak téve annak, hogy nehéz feladatuk közben lesuhannak, mégis megállapították, hogy egy hatalmas előreugró szikla aljában, több mint száz méterrel előállásunk alatt, egy ellenséges osztag akarta magát befészkelni. Egy szabadon függő ekrazitánával egyszer már kifűstöltük őket.

Több nap mult el, amikor az előszörös állás parancsnoka a száz méter mélyen lévő sziklalapot ismét lakottnak vélte. Fegyverrel és kézigránáttal azonban nem lehetett az ellenséget megközelíteni. A „linzer”-ek halálbiztos golyója elől hatalmas, messze előrenyúló szikla védte.

Az előszörös-állás derék parancsnokának ez nem hagyott békét. „El kell pusztulnia onnan a tallánnak!” Ez szilárdan élt az erőteljes alppei lakó hajlíthatatlan akarátában. A derék stájer lövészre gondolt talán?

Tízövetű pisztolylyal, két kézi gránáttal fölfegyverkezve „Bauchinger Alajos káplár (azóta szakaszvezetővé lépett elő) — a neve megérdemli, hogy örök időkre megőrizzék dicső, hátor ezredének történelmében — elhatározta, hogy kötélén lógva megteszi a légi utat a száz méteres mélységbe.

Éjjeli jóval elmúlt, amikor izmos markok leengedték őt kötélén a mélybe. Vajon milyen gondolatok éltek derék bajtársaiban ott fenn; vajon milyenek éltek ő benne, a vakmerőben? Csak a legkifejezettebb kötelességérzet, tetterső és elhatározás, ragyozó ezredszellem és hálalmegvető tisztjeink példája képesítenek ilyen óriási tettekre.

Nyomott perceg töltek el. Hirtelen gyors egymásutánban pattogó éles lövések hangzottak a borzasztó mélységekben. És amikor az izmos markok ott fent látás gyorsasággal tohuzták bajtársukat, egy hatalmas robbanás es még egy.

Boldogan ölelték a derék fiuk a derék parancsnokukat. Mélyen lent a szikla lapoc az alvó ellenséges megtigyelő erre bukkant. Nyolc ember. Pistolylövései két embert megöttek, egy harmadikat a hátán sebesítettek meg.

És amikor bajtársaik fönt elkezdtek huzni, kéz bombáit a menekülő meradék után dobta. És ilyen hősiesség el on akar hűtlen barátunk rohamra menni? Eredmény nélkül fog elvérezni.

Nyolc korona ötven fillért kérnek Arad tanácsától zsirért.

— Temesvár rekvirálási jogot kapott. — Az első kormányintézkedés az árdragítás ellen.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A zsirral üzött spekuláció elérte a csúcspontját. A nyomorral üzött uzsora annyira el-tajult, hogy ma Arad város tanácsa is végre elérkezettnek látja az időt, hogy megtorlásra gondoljon. Azaz, hogy bocsánat tévedtünk, a tanács a közlélmzési bizottságra bizza, hogy találjon ki valami okosat. Lehet, hogy a bizottság ad is majd jó és okos eszméket, amelyeket azonban a tanács szomoruan irattárba helyez, mert nincs hatalom a kezében és minden segítőképessége a hosszú és meddő vitákban merül ki. A tanács az élelmzés kérdését még mindig a régi recept szerint óhajtja megoldani és a zöld asztal mellett folytatott purparlékkal intézi el a zsirinséget is. Az elmúlt napokban alkalma lett volna hat korona 80 filléres zsirt vásárolnia, nem is szólva, hogy négy korona husz fillérért kínált zsirt nem mert megvenni. Nem kötötte le a zsirt, hanem megállapította a tehetetlenségét minden élelmiszer uzsorával és árdragítóval szemben. Néhány nap mulva már hét korona negyven fillért is szívesen adott ugyanazon zsirért. De ezt sem kapja meg. A Hungaria bank ugyanis arról értesítette a tanácsot, hogy a megrendelést köszönettel tudomásul veszi,

de a zsirt, amelyet 7 kor. 80 fillérért kínált, tegnapi mára 8 korona 50 fillérré emelte fel.

Ennek a spekulációnak nevet találni már nem lehet. A tanács kétségbeesve értesült erről a hallatlan visszaélésről, amit itt a termelők, közvetítők részéről tapasztal és vigasztalásul azt állapította meg, hogy órák kérdése és ott tartanak a megtorlásnál. A bank emó értesítését kiadták az élelmzési bizottságnak, hogy mondja meg: mi tévők legyenek, mert Aradon zsir alig kapható már és a tanácsot köti ez az elhatározása, hogy a zsirt hat korona 80 fillérért adja a közönségnek.

Az állapotok csakugyan olyanok, hogy aki nem vak, annak aggodalommal kell látnia az előjövendőket.

Ertesülésünk szerint illetékes helyen hasonlóképen gondolkodnak és végre valahára le fognak csapni arra a spekulációra, a mely a fogyasztóközönség megsarcolását kíméletlenül folytatja. Ertesülésünk szerint a kormány részéről döntő intézkedés történik és minden valószínűség szerint a zsir és a szalonna árát maximálni fogják. A maximális ár jóval kisebb lesz, mint a mai uzsoraár, azonban még mindig elég magas ahhoz, hogy a sertéshizlalásban a tenyésztők jó üzletet lássanak. A közönség bizonyára örömmel fogja üdvözölni ezt az intézkedést, a mely nem fogja ugyan egyszeriben olcsó zsirhoz juttatni, azonban legalább elvágja a lehetőségét annak, hogy lelkiismeretlen és hasonlósó spakulánsok bizonyos árakon túl is felhajthassák a legfontosabb és egyáltalán nélkülözhetetlen élelmiszerek árát.

Ennek első biztató jelét látjuk abban a rendkívül nagyjelentőségű tényben, hogy a

kormány Temesvárra kormánybiztost küldött le és megengedte, hogy az, tanulmányozván az élelmzési mizériákat, megadja a városnak a rekvirálási jogot.

Mint Temesvárról jelentik, Joanovich Sándor kormánybiztos-főispán már régebben felterjesztéseket tett a kormánynak, hogy a törhetetlen drágaságon, melyet lelketlen fizérek és kíméletlen termelők okoznak, valamiképen segítsen. A legutóbbi hetekben a zsir árát szöktették fel-Temesvárott s a kormánybiztos ez ügyben is felterjesztést tett a kormánynak, majd pedig, mikor Temesvár város tanácsa informálta a kormánybiztost a zsirárak folytonos és természetellenes emelkedéséről, a kormánybiztos elrendelte a zsirkészletek összeírását. Ez megtörtént és igen jelentékeny zsir- és szalonnakészleteket találtak.

Érdekes, hogy Aradon a zsir összeírás mindössze 28 métermázsát tudott megállapítani. Ugy látszik Temesvárott a rendőrségnek nagyobb a puvoárja és jobban belelát a raktárakba.

Temesvár városának tanácsa közben tárgyalta a hentésekkel és ama vállalkozókkal, a kiknek raktáraiban zsir és szalonnakészletek voltak. A tárgyalások abból a célból történtek, hogy ezek a készletek a város közönsége részére biztosítsanak, a mit az a körülmény is indokoltá tett, mivel a városnak tudomására jutott, hogy a zsirnak és szalonnának a városból való kivételére konkorotum alakult. Miután azonban a városi tanács a hentésekkel és vállalkozókkal az átvételi ár tekintetében nem tudott megállapodásra jutni, azért — tekintettel arra, hogy ezen készletek kivételét mindenképen meg kellett akadályozni — a tanács Joanovich kormánybiztos útján egyenesen a kormányhoz fordult és engedélyt kért arra, hogy az 1914. évi ötvenedik törvényeikk harmadik pontja alapján a henteseknél és vállalkozóknál levő zsir- és szalonnakészleteket a város közönsége részére rekvirálhassa.

A kormány, látva, hogy elhatározó, komoly lépésekre van szükség, leküldte Temesvárra Kostyal Miklós országos képviselő, miniszteri biztost, aki tanulmányozta a temesvári drágaság kérdéseit, tárgyalta Joanovich Sándor kormánybiztos-főispánnal, majd Geml József polgármesterrel, akik különösen behatóan ismertették vele a zsirdrágaság ügyét. A miniszteri biztos erre kijelentette, hogy a miniszter meghatalmazta őt a zsir rekvirálásának megengedésére. Ennek fogva Geml József polgármester Joanovich Sándor kormánybiztos felhívása folytán elrendelte, hogy a végzett összeírás adatai szerint meglevő zsir és szalonnakészletek a város közönsége részére azonnal rekviráltassék.

Tíz bizottság, melynek tagjai jövődéki tisztviselők és rendőrök kocsikon nyomban bejárták az egyes városrészeket és a henteseknél és vállalkozóknál levő zsir és szalonnakészleteket leoglalták és intézkedtek, hogy azok a

közvágóhidra szállíttassanak. A közvágóhidon egy átvevő bizottság működik, melynek tagjai városi bizottsági tagok. A bizottság a beszállított készleteket átveszi, lemérlegeli és azokról minden tulajdonosnak tanúsítványt ad. A tanúsítványok alapján az egyes tulajdonosoknak a megállapítandó maximális árak alapján a zsir és szalonna árát negyvennyolc óra alatt kifizetik. A belügyminiszter a rendelkezésre bocsátott adatok alapján a megállapítandó árakat rövidesen közli a városi tanácssal.

Arra nézve, hogy az ilyenek rekvirált zsirt és szalonnát hogyan bocsátja a tanács a közönség részére, később fog intézkedés történni. Gondoskodni fog azonban a város arról, hogy a szegényebb lakosság jutányos áron juthasson nagyobb mennyiségű zsirhoz, és pedig sokkal olcsóbban, mint azt eddig a hentesektől vásárolta. Megállapították, hogy a zsir árának nyolc koronára való felhajszolása ugyanis mesterséges árdragítás volt és tisztán lelkiismeretlen nyereszkedési szándékból történt. Most, hogy Temesvár városa Joanovich kormánybiztos támogatásával kieszközölte a rekvirálási engedélyt, ki fog derülni a zsir valódi, helyes értéke is.

A kormány tehát megtette az első lépést a helyzet megjavításához. Joanovich erélyes keze nem első ízben csap le a közönség védelmében az élelmiszer uzsorásokra. Remélhető, hogy a kormány minden élelmzési kérdésben ilyen gyorsan és energikusan jár el és ha értesülne arról, ami Aradon történik, akkor talán rajtunk is segítene.

Azonban egy heste, hogy a tanács elhatározta a szomszédos törvényhatóságok meghívását és egy-egy közös akció megbeszélését, de a szüret most minden más kérdést háttérbe szorít. Sajnos a közönség szürete nem egyéb, mint néhány rothadt hagyma, amely a hatósági piaci bódóban hentereg.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Mit ér egy kávéház berendezése az árverésen?

(A Hungária esődje a bíróság előtt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Az aradi Hungária kávéház egész berendezését 1912-ben Marosi Gerson akkori kávé megrendelése alapján a budapesti Seiffert Henrik és fia cég szállította 81,000 korona értékben. A budapesti cég a berendezést hitelbe adta, de a kötött szerződés értelmében mindaddig, míg az egész vételár le nincs törlesztve, a tulajdonjogot fenntartotta magának.

Néhány hónap múltán Marosi ellen megnyitották a csődöt s már a csőd folyama alatt az összes berendezési tárgyakat bírói árverésen eladták. A Seiffert cég által szállított tárgyakért az árverésen összesen 8364 korona folyt be. Miután Seiffertéknek a tulajdonjog fenntartása alapján visszakövetelési joguk volt, az árkülönbözetet a csődtömegeg szemben perelték.

A per folyamán a csődtömeg kimutatta, hogy a Seiffert cég követelését 15.000 korona híján megkapta és kérte a kereset elutasítását azért, mert a visszakövetelési jog csak akkor érvényesíthető, ha az eredeti állapot visszaállítható. Az ingókat most a betöltött vételár helyettesíti s így a felperes ezen összeget csak úgy kaphatná meg, ha 6 visszafizetné s önmegnek a már megkapott 66.000 koronát, vagy legalább is annak aránylagos részét.

A bíróság nem tette megávvá ezt az álláspontot, hanem az egész 8364 koronát megítélte Seiffertéknek azzal az indoklással, hogy ez az összeg nem haladja túl az 6 követelését, az árverést nem a cég fogantatosította, abba bele sem folyt s így emmitéle visszatérítési kötelezettség nem terheli.

Hétfőtől olcsóbb lesz a cukor.

(A cukor ára és az aradi hatóságok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 2.

Hónapokon keresztül sugózkodott a közönség a cukorhiány és a cukorárak magassága miatt. A legfontosabb tényanyagunk egyike — a cukor — sehogyan tudott simán a fogyasztóhoz jutni. Valahol spekuláltak vele arra az időre, amikor még drágábban lehet eladni. Azonban a közönség ósinta öröme a kormány néhány nappal ezelőtti rendeletet becsátott ki, melyben az egész országra kiterjedően megállapította a cukor maximális alapárát. Az új maximális árak a rendelet szerint október 4-én lépnek életbe. A rendelethez mellékelt táblázat Aradra nézve 99 koronában állapítja meg a süvegucukor alapárát métermázsánként, amelyhez a nagykereskedő még két korona hasznot számíthat hozzá, s ezenkívül a helyi fuvardíjat, továbbá a közvetítőt. A fuvardíjat a közgazdasági hatóságnak kell megállapítani. Az így kiszámított áron adhatja a nagykereskedő a cukrot a kiskereskedőnek, aki viszont legfeljebb 8 fillér nyereséget számíthat hozzá kilogrammonként. Nézzük tehát pontosan, mennyi lesz a rendelet szerint Aradon a cukor ára? A nagykereskedő a gyárostól a süvegucukor métermázsáját kapja 99 koronáért. Ehhez hozzáadhat 2 korona hasznot métermázsánként. Fuvarköltség métermázsánként (talan) 1 korona 50 fillér. (Ha emnyiben fogja a hatóság megállapítani, akkor nagyon méltányosan számol.)

Összesen tehát 102 kor. 50 fillérért adhatja a nagykereskedő Aradon a cukrot a detailistáknak. A kiskereskedőknek joguk van ehhez kilogrammonként 8 fillért hozzászámítani. Akkor tehát Aradon legfeljebb 110—112 fillérbe szabad a süvegucukornak kerülni kilogrammonként. A kockacukor 4 fillérrel drágább. Ennek az árak hétfőtől fogva életbe kell lépni a miniszterek 8465—1915. számú, szeptember 22-én kelt rendelete szerint. Az aradi közgazdasági hatóság vezetőinek (értsd: városbáza) kötelességük lett volna ezt a nagyon fontos kérdést azonnal beható tárgyalás

alá venni; bizonyára meg is tették volna, ha az uristen ennél fontosabb teendővel nem ruházta volna föl őket; s ez a teendő: a szűret. Akiknek az a közelességük, hogy az ilyen jelentős újításról, mint amilyen a cukor árának lecsökkentése, a közönséget hirdetmény útján tájékoztassák s a nagyhorderejű rendelet végrehajtásáról gondoskodjanak, azok most alágyan és hágyadtan omló őszi napfényben a hegyalja mézédés nedűjét szűrosölik.

Nem tették volna szóvá a hatóságnak ezt a mulasztását, ha ez a késedelem nem okozna súlyos károkat az aradi közönségnek. Eddig ugyanis átlátszó volt a panasz, hogy nem kapnak cukrot a kereskedők, mert valahol spekulálnak az áruikkal. A rendelet azonban véget vetett a cukorhiánynak s most már minden kereskedőt bőven ellátnak cukorral a gyárak. Vannak azonban olyan kereskedők, akik kihasználják a közönség tájékozatlanságát, meg a hatóság lustaságát és abban a biztos tudatban, hogy a miniszteri rendeletet a városházán úgy se ellenőrzik, jó drágán adják el a cukrot. Ma és holnap még büntetlenül lehet spekulálni, de hétfőtől fogva már alacsonyabb áron kellene adni a cukrot, mert hétfőn lép életbe az említett miniszteri rendelet. A cukorinség alaptalan hírtől megriadt közönséget azonban nem világosítják föl az illetékes hatóságok és így a tágabb lelkiismeretű esztmanok szabadon üzhetik kis játékaikat. Ma Aradon 120—140 fillérért adják egyes kereskedők a süvegucukor kilogrammját és ha a városházán nem lépnek föl a miniszteri rendelet értelmében, akkor ezek az üzelmek továbbra is megmaradnak. Hangsúlyozzuk, hogy nem minden kereskedő él így vissza a helyzettel, azonban számosan vannak olyanok, akik miatt aztán a nagyközönség a tisztességes kereskedelem művelőit is alaptalan gyanúval illeti. A hatóságnak kötelessége e kis csoport üzelmét megfékezni és őket megbüntetni, mert így legalább megtudja a fogyasztók tömege, hogy kiknél nem szabad vásárolnia.

VÁROS ÉS MEGYE

Nem lehetnek a városnál titkos akták.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

A város és a vízvezetési részvénytársaság közt folyó nagy perben tudvalevőleg a Kuria ítél-tének indokolásában kimondotta, hogy alkamat akar adni az alperes részvénytársaságnak, hogy viszontkeresetében követelt 752.000 korona megváltási ár többet vonatkozólag részletesen, tételről-tételre mutassa ki, hogy azt milyen felszerelésekbe, építkezésekbe, cső-nálzatokba, gépekbe stb. fektette be.

Ez ügyben Mészáros Dániel kir. törvényszéki bíró már ki is tüzte a jegyzőkönyvi tárgyalást, de az alperes részvénytársaság, minden valószínűség szerint azért, hogy a per eldöntését kitolja, alkeresettel lépett fel s közös okiratok — építkezési tervek és műszaki leírás — felmutatását kérte a felperes várostól.

A felperes város kifejtette, hogy alkeresetnek helye nincs a per ilyen előrehaladt

stádiumában, bizonyította, hogy az építkezési tervek és a műszaki leírás nem alkotnak közös okiratot, végül azért is elutasítandó az alkereset, mert a részvénytársaság nem jelölte meg közelebről a közös okiratok tartalmát.

Az aradi törvényszék polgári tanácsa ma foglalkozott ez ügyvel s az alkeresetnek a műszaki leírás felmutatására vonatkozó részét elutasította azért, mert nem bizonyította be az alkeresetet benyújtó alperes, hogy az a felperes város birtokában van. Az építkezési tervek vonatkozólag rendkívül érdekes és elvi szempontból is fontos ítéletet hozott a bíróság, amikor megállapította a bíróság, hogy azok ugyan közös okiratot alkotnak, de az alkeresetnek erre vonatkozó részét is elutasította perrendszerűen, mert közös okirat felmutatásának csak akkor van helye, ha az az egyik perbeli fél birtokában van s a másik fél által meg nem szereshető. Igaz ugyan, hogy az építkezési tervek a város birtokában vannak, de nem felperesi, hanem hatósági minőségében a városnak s így azok nemcsak az alperes, de bárki által is szabadon betekinthetők.

Bérekoci hiány Aradon.

(A vasutról lemaradt utas panassa. — Eredménytelen kocsi razzia. — Fogatszaporítás papirososon.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Mindene panaszos a mai nemzedéknek. Ha lehetne, akár hétszámra panaszos levelekből állíthatnók össze a lapot, olyan tömegekben onja a közönség keserves kínmevedéseinek leírását a szerkesztőségbe. Hol lesz a vége? Ki orvosolja a panaszoknak csak egy kis részét? Mindenki vár valami erőseket megváltót, aki átsegítsen bennünket a bajok oceanjában. Ha nem tudnók, hogy a bajon segíteni lehet, nem is tennők szóvá a sok mizériához szegődött legujabb bajt, a bérekoci hiányt, amelyet régen látunk, de most egy igen érdekes esetet elmondó panaszos levél kapesán már a nyilvánosság elé kell vinnünk.

— Ma reggel a Budapest felé 5 órakor induló személyvonathoz egy kocsi lett volna szükségem — írja a panaszoló. Tegnap este 9 órakor kimentem a főtérre, hogy kocsit rendeljek, de hiába lóttam-futottam egyik állomástól a másikig, kocsit nem találtam. Két teljes óra hosszat, tehát 11 óráig lestem, hogy majd mégis csak talállok, de hiába, mert ha elfogtam is egy bérekocist, annak vagy éjjel 12 órakor lejárt az ideje és hasament, vagy reggel 4 óra 20 perckor a pályaudvarnál kellett lennie a vegyes vonat érkezésénél. Végre éjjel felé a főtéren posztoló derék 2. számú rendőrnek megessett rajtam a szíve és megcsólitott:

— Tessék csak hasamenni, én szerzek kocsit és reggel fél 5-re odaküldöm a lakása elé.

Bemondtam címetem a derék rendőrnek és nyugodtan hazamentem. A java pedig most következik. Reggel a megállapított időben kinyitom a kaput, podgyásomat kibocsatom, de kocsi nincs sehol. Ellenben ott áll kapum előtt, hivatalos kötelességét messze túlhaladó előzékenységkel az én becsületos rendőröm és konsternálva jelenti:

— Uram, egész éjjel kocsi után vadásztam, nincs!

És mivel meglehetősen nagy podgyásom volt, meg gyalog kimenni a vasúthoz már késő is lett volna: itthon kellett maradnom. Kérem a tisztelt szerkesztőséget, hozza nyilvánosságra panaszomat, mert nem szórványos, hanem naponta megismétlődő eset ez.

Ugy tudjuk, hogy a városi közgyűlés fel-emelte az egyfogatu bérekocsi számát és csak a rendőrségtől függ, hogy a szaporítást végrehajtsa. Tudjuk, hogy rokkantak részére tartják fenn ezeket a számokat. De most már vannak olyan rokkantak, akik szívesen alapítvának egzisztenciát és más részt pedig a közuti közlekedés ezer baja mellett feltétlenül szükség van új bérekocsikra. Takarmány kapható bőven, a tarifa-emelés kárpótól a ló árának drágulásáért és a közönség bizonyára méltányolja azt az áldozatot, amelyet az az iparos hoz, aki most rendezkezik be az újra. A vonatközlekedés olyan, hogy a legtöbb ember reggel öt órakor kénytelen elutazni Aradról, tehát olyan időben, amikor lovasut nem jár. A rendőrségnek okvetlen segítenie kell a bajon, mert a tények azt bizonyítják, hogy a forgalom megnövekedett Aradon és a mai keretekben a közönség határozott anyagi megkárosítása nélkül nem bonvolítható le.

Biznak a németek a nyugati győzelemben.

(Rupprecht bajor herceg és Kellerman Bernát beszélgetése. — A szövetségesek óriási veszteségei. — A legvéresebb csaták.)

Távírási tudósítás.

Bécs—Berlin, október 2.

Le a kalappal a hős németek előtt.

Budapest. A Pester Lloyd tudósítója jelenti a német főhadiszállásról: A Champagne-frontellen huszonhat francia hadosztály harcolt. Közülük néhány színes turkó-zászlóalj. A foglyok vallomása szerint a franciák veszteségei óriásiak. Többek között egy egész gyalogezred semmisült meg. Az eddigi harcok áttekintése arra az eredményre vezet, hogy a csapatok emberleletit végeztek és hogy a makacs támadások és ellentámadások a haditörténet legborzasztóbb fejezeteihez tartoznak. Soha ilyen óriási igényekkel nem léptek fel katonákkal szemben. Ezért le a kalappal eme hősök előtt.

Németek győzelmével végződik a világ levéresebb csatája.

Berlin. Rupprecht bajor trónörökös, a hatodik hadsereg főparancsnoka, fogadta Kellermann Bernátot, a Berliner Tagblatt haditudósítóját. A trónörökös dicsérte csapataink bátorságát és megbízhatóságát és biztos reménynek adott kifejezést, hogy a csata a németek győzelmével végződik. A támadások leghalványosabbak — mondotta — és mindenestre legvéresebbek ebben az egész pozíciós harcban. Ilyen harcok természeténél fogva közelfekvő, hogy a támadó eleinte helyi sikereket ér el. Időközben azonban darabról-darabra visszahódítottuk az eltolgalt állásokat.

Rupprecht hadparancsa.

Nürnberg. A nyugati arcvonalról Lilleből imént érkezett tábori levelek közlik, hogy a bajor trónörökös az általános francia-angol offenzíva előestéjén a következő hadseregpáncsot bocsátotta ki:

Hadseregpáncs a VI. sereghez. 1915. szeptember 26. Harmadik és ötödik hadseregünk ma hőies kitartás és többnapos szakadatlan tüzelés után erős francia támadásokat kivétel nélkül véresen visszavert, mielőtt azok az akadályokig eljutottak. A hatodik hadsereg győzelemhez szokott derék hadtesteitől ugyanazt várom. Hadd lássa újból a világ, hogy a nagy hangon bejelentett offenzíva újból összehúzódik fegyverben álló népünk vastalan.

Rupprecht bajor trónörökös.

Joffre akarja a békefeltételeket diktálni.

Genf. A Journal szerint, Joffre legutóbb a Nemzeti Vasutas Szövetség egy küldöttségét fogadta és válaszában kijelentette, hogy nyugodt és szilárd akarattal végig viseli a háborút és olyan győzelmet fog biztosítani, amely lehetővé teszi a békefeltételek diktálását.

Német sikerek a Champagneban.

Genf. A francia hivatalos jelentésekben foglalt beismerések a németeknek Champagneban elért sikereiről. Nevezetesen Riponttól

délre, valamint Ravarintól nyugatra más jelentésekkel kiegészítve, azt mutatják, hogy a németek helyzete a hét kezdete óta bizonyossá teszi a minden oldalon végrehajtott biztosító intézkedések sikerét. Az erőteljes francia támadásnak egyetlen eredménye a Mesnil és Massiges közelében lévő 191. sz. magaslat elfoglalása. Mindamellett a szakkritika megállapítja, a Ville Sur Tourbe-ből Cernay-en-Dormois-ba vivő utért folyik a harc. Különösen kellemetlen meglepetésnek tekintik a francia kritikusok az Ouvrage de Desaitte-nél fényesen sikerült meglepő ellentámadást.

Másfélmillió lövedék.

Milánó. A Corriere della Sera katonai kritikusanak becsítése szerint a francia tüzérség a champagnei offenzíva alatt eddig mástól milliónál több gránátot és shrapnell tüzelt el.

Belfort bombázása.

Genf. Boncourtiból jelentik, hogy a németek gyakran intézik légi támadásaikat Belfort ellen. Tegnap délután és azelőtt este több gép jelent meg egymásután a város felett. Majdnem óránként jelentek meg a Tauberajak Belfort felett és nem tudni, vajon sikerült-e bombákat dobniok. A francia védőgyűk eredmény nélkül lövöldöztek a német gépeket, melyek kelet felé vonultak vissza a shrapnell és gránátosó közben.

A nagy offenzíva.

Bécs. A nyugati német főhadiszállásról jelenti a Reichpost haditudósítója tegnap esti kelttel: Az angolok tulnyomó erővel végrehajtott első rohamának idején Loos mellett egy kissé visszaszorított német harcavonal már ismét rendben van, miután sikerült egyes elragadott támaszpontokat újból visszahódítani. Ezen a ponton az ellenség a képzelhető legnagyobb erőfeszítéssel igyekezett frontunkat keresztül-törni és minden rendelkezésre álló csapatát itt vonta össze.

A mieink találtak egy angol hadseregpáncsot, amely azzal serkentette a brit csapatokat, hogy a jelenlegi ütközetben legyenek hősök és mulják feül minden eddigi vitézségüket, mert késő utódoznak kell ragyogó példát mutatniok. A franciák is összeszedték minden erejüket Souchezről délre, hogy ott átörjenek. Gáz- és gyújtóbombákkal dolgoztak, de a német csapatok is résen voltak s igazán ömagukat multák feül. Azok a kiemelkedő pontok Soucheznél, amelyek rövid időre elvesztek, már ismét a mi birtokunkban vannak.

Az angol és francia hadifoglyok száma nőttön-nő és hiteles hírek szerint az ellenségnek rengeteg vesztesége volt. Súlyos sebesülteknél tábori levelezőlapokat találtunk, a melyeket az általános offenzíva másodnapján írtak az angol és francia katonák. Az angolok leplezetlenül megírják, hogy soraikban nagy a pánik. A küzdelem még tart, s egyelőre szó sem lehet arról, hogy nyugalom fog beállani.

Berlin. A Lokalanzeiger haditudósítója jelenti lapjának a nyugati harctérről, hogy a német haderők mindazokat a területeket, a melyeket rövid időre át kellett engedniök az ellenségnek, már ismét erősen tartják.

Visszavertek a németek minden támadást.

Berlin. A Vossische Zeitung-nak a nagy főhadiszállásra küldött tudósítója táviratozza: A franciák champagnebeli heves támadással szakadatlanul ismétlődnek, de tegnap is, ma éjszaka is visszavertük összes rohamait. Szerencsés ellentámadásunk, a melyet Souchezről északra indított oldaltámadásunk támogatott, arra kényszerítette az ellenséget, hogy ezen a helyen meghátráljon. Nyolcszáz katonát ejtettünk foglyul és az ellenség vesztesége oly nagy volt, hogy az egészségügyi katonák a harcér német pontján csak súlyosan sebesült francia katonákra akadtak.

Beszéltem néhány francia fogollyal, csupa husz éves és tizenkilenc éves suhancsal és újra meggyőződhettem arról, hogy az ellenség itt legfrissebb oszlopait veti harcba. Vannak csapatok, amelyek az arcvonal másik részéről érkeztek ide, hogy az itteni vonalat megerősítsék. Ezek a katonák napokig nem ettek semmit és nagyon örültek, a mikor a németek, a kik elfogták őket, rögtön meleg kávé és kenyeret adtak nekik. Ezzel szemben a mi sebesülteink egybehangzóan azt jelentik, hogy a franciák durván bánnak a német foglyokkal.

A német katonák egy csoportja, amelyet ellentámadásunk az ellenség fogságából ismét megszabadított, azt beszél, hogy amikor a németek elfogva és megsebesítve a francia fedezőekben ültek, alkalmasint részeg francia katonák kézigránátokat vetettek közéjük; valószínű csoda, hogy nem sebesültek meg súlyosabban. Az ellenség nyilván azért viselkedik így, mert balsikerei miatt támadt dühét így akarja éreztetni a németekkel.

Tegnap alkalmas volt a tűzvonal egyik magasabbra fekvő pontjáról végignézni a harctér keleti szélén dúló ütközeteket. Délben heves tüzérségi párbaj folyt le Cernaitól délre, a hol az Argonneok dombos erdősége húzódik el, itt szürkés-sárga és fehéres füst borul a tárra. Szüntel nélkül villogtak az ágyusövek kis szikrái, szüntelenül hallottam az ágyulövés dörejét, a lövedékek lecsapásának ropogását; a kigyózó füst majd itt, majd ott jelazta, hogy az ellenség területén tűz ütött ki.

A levegőben repülő koringtek, egy francia gép északi irányba repült, de két német repülőgép shrapnell és gépfegyvertűze elűzte. Ugyanakkor, valamivel nyugatra tőlünk, Auberville környékén gyöngébb francia gyalogság próbált előrenyomulni, ezeket a kísérleteket azonban épen úgy elutasítottuk, mint az utánuk következő kézigránát-támadást.

Délután megbénultak az ellenséges előnyomulások, a tüzérség is gyöngébben dolgozott; csapataink ekkor ellentámadásba mentek át, amelynek folyamán az ellenség balszárnyán megfeszítették az ellenségtől megszállott tölcsékeket, melyeket nehéz lövedékeink lecsapódása vájt a földre. Ezuttal ismét sok foglyot ejtettünk. Az új nyugodtabban telt el, bár egy francia léghajó a ragyogó hold fényénél megkísérelta, hogy bombákat vessen Vouziere városára. A léghajó semmi kárt sem okozott, egy bomba a tábori kórház kertjébe esett. Tüzérségünk a léghajót hamarosan elűzte.

Az ellenség veszteséggel óriások. Állásaink előtt valóságos hulladombok emelkednek, egész csapatrészeket eltöröltünk a föld színéről. Egy ezredes, akit nyolcszáz emberével együtt elfogtunk, kijelentette, hogy kétezer ember esett el az ezredéből; így az ezrede egyszerűen nincs többé.

A franciák harminc hadosztályt gyűjtöttek össze, ezenkívül turkókat is hoztak, de ha ui ostromra szánják el magukat, csapataink emberleletti bátorságra akkor is a legnagyobb bizakodásra jogosíthat bennünket.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Csend a doberdói fensíkon.

— Aradi tiszttörhetlen frontunkról. — Leküzdöttünk már minden nehézséget.
— Technikusaink csodás művel. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Ma este a budapesti személyvonattal Aradra érkezett egy rendkívül szimpatikus, snajdig tűzérhadnagy, Hegedűs Gyula, Hegedűs Ede alezredes, volt aradi tereparancsnok fia. A fiatal ember csak nemrég került ki a Ludovika akadémiából, nyomban hadnaggyá nevezték ki és azóta kevés megszakítással a harotéren van. Hegedűs Gyula az olasz hadszíntér legexponáltabb pontján, a doberdói fensíkon küzdött és most más hóvá küldötték. Utközben látogatott el Aradra, honnan reggel szülei látogatására Temesvárra utazik.

A fiatal katonatiszt, kinek mellén már is ott díszlik a legfelsőbb elismerés rendjele, az Aradi Közlöny munkatársának a következőket beszélt el legutóbbi élményeiről:

— Hónapokkal ezelőtt súlyos munkák voltak a doberdói fensíkon. Ma már itt végérvégig csend uralkodik. Akkor, mikor még bangos volt a fensík az ágyuk rettenetes böm-böléseitől, nem tudtuk megérteni az olaszok borzalmas munióit pazarlását. Ma, amikor mondhatni minden csendes, azt kell gondolnunk, hogy folytán van az olasz munió. Van még most is harcok, de nagy ritkán. Há hét előtt érdekes meglepetésben részesítettek bennünket az olaszok. Egy olasz repülő felett meg Görz felett, aki bombák helyett egy csomó papírost dobott a városra. A papírdarabok kavicsokhoz voltak erősítve és mind-egy-egykre egy azonos szövegű felhívás volt német nyelven írva. A felhívás a monarchia hadseregének szólt, és az volt benne, hogy ne korabázzuk Gradiskát, melyet mint Hőter hivatalosan jelentette a háboru elején, miután az iszonyó tulsó oldalán van feladtunk,

szöveg

— Legszébb harcterünknek az olasz harotért tartom. Elképzelhetetlen az, hogy itt mennyire biztos az egész frontunk. Végig végig mindenütt oly erős az állásaink, hogy fizikai lehetetlenség a front áttörése ezért az olasz harotér eseményeit, a legkisebb aggodalom nélkül kísérelhetjük figyelni a közönség. Bámulatos, hogy milyen technikával dolgoznak itt csapataink. A ki még nem volt ezen a harotéren, az előtt érthetetlen az, hogy a sziklakkal fedett hegyeken hogyan lehetséges a lövéses árkok készítése. Ujabb időben pedig az nagyon egyszerű.

Nagy gondot okozott ezelőtt nekünk az ivóvíz hiánya. Szamarakkal és öszvérekkel hordattuk a vizet nagy messzeségből, a front mögül. Es mikor az állatok már felhozták a vizet állásaink közelébe, nagyon nehezen ment, hogy végig a lövészárkokat elássuk vízzel. Nagyon sokat szenvedtek katonáink a szomszédok miatt. Most már hónapok óta meg van oldva az a nehézség. A doberdói tóból egy készülék felszivattyúzza a vizet egy közeli magas hegyre s onnan miután át lesz szűrve és megtisztítva, csövekkel levezettük a legelső árkokba is. Így most mindenütt el vannak látva katonáink vízzel.

— Az olaszok támadása most abból áll, hogy lassan és cikk-cakk a akban csendben utózatokat készítenek s így igyekeznek drót-

akadályaink felé. Természetesen az aknavető gépekkel mindig meghiúsítjuk törekvéseiket.

— Mióta a harotéren vagyok legrosszabb napom az volt, mikor egy nagy olasz támadás elől pár kilométerre önként visszavonultunk. Ezt többször megtettük önként, mert igen előnyösen tudtuk kihasználni. Csak pár órát hagytuk mindig az ellenséget állásainkban s utána heves ellentámadást intéztünk. Ilyenkor az ellenség fele, köztük a tüzérséggel, mindig kezeinkbe került. Ekkor is pár óra múlva visszafoglaltuk állásunkat. Mindjárt ezután engem küldtek ki megfigyelő tisztnek. A megfigyelő hely egy magaslaton keskeny folyosóból állott, kis ablakkal és az egész kis építmény betonból készült. Az est beálltával tudtam csak felmenni ide, ahol addig kellett mindig maradni, míg az alkony elborítja a tájat. Negyvenezen jutottam csak a megfigyelőbe, ahol rettenetes éi várt rám. A megfigyelőben több bersaglieri hullája feküdt. A hullákat nem lehetett kidobni. S viszont nem tudtam tőlük hova lépni, mert a keskeny kis folyosót teljesen elborították. Rajtuk kellett járkalnom ide-oda, hogy a feladatom végezzem. Recsegekropogtak a hullák s rémesek voltak ezek az órák. Hozzáértult még mindezekhez az, hogy a már rothadónak indult holttestek förtelmes szagot árasztottak. Ez a szag napokig nyomta a torkomat. Mikor a megfigyelőből lekerültem, féliz halott voltam, napokig nem ettem s csak nagy nehezen tudtam magam összeszedni.

Kártérítésre ítélt vasut.

(Ha a pályát nem zárja el sorompó. — Az aradi törvényszék elvi jelentőségű ítélete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 2.

Az aradi törvényszék ma az államvasutak ellen indított egy kártérítési perben elvi jelentőségű határozatot hozott: kimondotta ugyanis, hogy olyan esetekben, midőn a balesetet az okozza, hogy a vasuti átjárónál nincs sorompó alkalmazva, tekintet nélkül arra, hogy ezt a közigazgatási hatóság nem kitagásolja, a vasut felelős és kártérítési kötelezettséggel tartozik.

Kovács Ferenc, az aradi szalmaanyavagyár kocsisa 1913. december 22-én több társával nyolc kocsin hajnali négy órakor Németvárra indult szalmaért. Az arad-kikindai vonalon a 17. számú órháznál levő átjárónál Kovácsot, aki a második szekeret hajította, egy tehervonat elütötte s a kocsi koponyatörést szenvedve, még aznap estére meghalt. Özvegye kártérítési keresetet indított az államvasutak ellen, mint amelynek kezelésében az arad-nagykikindai helyi érdekű vasut áll s térje keresetének negyven százalékát követelte évi járadékul.

A per során az államvasutak azzal védekeztek, hogy nem tartoznak kártérítési kötelezettséggel azért, mert a hatóság a közigazgatási bejárás alkalmával nem találta szükségesnek az átjárónál sorompó felállítását s különben is a balesetet a kocsi gondatlansága okozta, mert a közeledő vonatot láthatta volna.

Az aradi törvényszék, mint polgári bíróság az államvasutak kártérítési kötelezettségét megállapította s kötelezte, hogy azt az összeget, amelyet a munkásbiztosító pénztár fizet az özvegynek, elhunyt férj keresetének negyven százalékára egészítse ki, vagyis évi 168 korona járadékot fizessen özvegy Kovács Ferencnek. Az indokolás kimondja, hogy Kovácsot nem terhelte gondatlanság, mert bebiztosított, hogy aznap reggel sűrű köd volt s így a közeledő vonatot nem láthatta s z-kato-

lását azért nem hallhatta, mert a fagyos uton egymásután haladó nyolc üres szekér zörgése azt elnyelte. Meg kellett állapítani — folytatja az ítélet — a kártérítési kötelezettséget azért is, mert a pályatestet elzáró sorompó hiányának következményeit — tekintet nélkül arra, vajjon a közigazgatási szabályok és rendelkezések annak felállítását szükségesnek tartják-e vagy sem, a vaspályára nézve fennálló objektív felelősség alapján az füzemtulajdonos vasut köteles viselni.

Háborus fényképek.

*
Menjünk parasztnak!

Kinek van ma legjobb dolga?
Koplat az ur, koplat a szolgál, —
A tej, tojás, a hus, zsír ára
Olyan magas, hogy nincs batára;
Ha netalán azt kívánod ma,
Hogy ne legyen hadi a konyha:
Milliók kellene, nem is ezrek
(És milliókat ma ki szerezhetsz?)
Bizony kimondom bátran azt:
Legjobban él ma a paraszt!

A paraszt vágya az volt nemrég:
Bárcsak városi nagyur lennék.
A paraszt, hogy ha módját lelte,
A fiát urnak is nevelte,
„Kerüljön el — mondván — ha 'elöl,
A kasza, kapu, eke mellől!”
De most a háborus napokban
Mégis a falunak megy jobban, —
Mely nekünk a gyomrukba vág,
Ott nem érzik a drágaság!

Ami kell: földje adja bőven,
Csak úgy, mint békés esztendőben
És ami még fölösen termett,
Annak sem ásat otthon vermet,
Ruzának, zabnak és búkkönynek
Vevőt kapni: minél se könnyebbé
A maximális árak hála:
Minden terménynek ma az ára
Emeltyű, nem is két karu,
Magasan száll, bár nem daru.

Ha sokáig így tart az élet,
Mégváltást csak egytől remélek,
Hogy megjön végre az esztünk
Es kezünkbe kapát veszünk,
Felszapunk mindnyájan parasztnak,
Nem marad itthon csak a gazdag.
Es minthogy ki gazdag ma: paraszt:
Az egyszerű pór, a parasztság:
Ők lesznek városi lakók,
Mi élvezzük falun a jót.

Boronyuszájú gyolcs inget öltök,
Pipába kapadohányt töltök,
Az íróasztalom helyett
Kis földcsékét művelgetek;
Lábamra csizma jön, tromba,
De liba, csirke udvaromba,
Megtanulom, hogy miképen lesz
Malaoból sertés, ebből ezres.
Paraszt leszek: magam ura...
Gyerünk urak ki falura!

Rendre.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett reggel 3 órakor.

Nem Szófiában, hanem Nisben van a helyzet kulosa.

Newyork. Az Associated Press szótiai tudósítója szeptember 29-én ezt jelenti: Mindinkább eltűnik az a remény, hogy a balkáni helyzetet békésen meg lehet oldani. Ennek oka a szerb kormány magatartása, amelyet a szerb sajtó híven tükröz vissza. A benyomás az, ha Bulgária engedne, ez azt a helyzetet teremtené, amely a háboru után veszedelmessé válhatnék, mert Szerbia ellenséges magatartást tanúsít és nem hajlandó Bulgáriának macedóniai követelése jogosságát elismerni. A háboru megelőzésének egyetlen eszköze Makedonia nem vitás területének azonnali átengedése és Bulgária által történendő megszállása. Jól értesült körök szerint a helyzet kulosa nem Szófiában, hanem Nisben van. A négyes szövetség kormányainak Nisben kellene erőszakteket tenni és az ügyet rendezni. Radoszlavow minisztereinek tegnap az agrárpárt vezetőinek fogadásánál kijelentette, hogy a Makedoniára vonatkozó tárgyalások előrehaladnak. Az Associated Press értesülése szerint a tárgyalásokra szánt idő már igen csekély, mert a bolgár kormány tisztában van azzal, hogy a halogatás pozitív akció nélkül Bulgária érdekeivel ellenkeznek.

Páris. A Temps jelenti, hogy az entente képviselői Szófiában a bolgár kormányt az entente amaz elhatározásáról értesítették, hogy Szerbiát Greynek az alsóházban történt kijelentéseinek megfelelően bolgár támadás esetén támogatni fogják.

Bukarest. Tekintettel arra, hogy Filipescu vezetése mellett újabb új politikai alakulás történt Nagy-Románia nemzeti ideálja megvalósítására, a félhivatalos Viitorul éles hangon fordul a kísérlet ellen. Lelkeket megzavarják, hogy oly légkört teremtsenek, amely kedvez mindenféle kalandoknak.

Szófia. Az angol követseg közleményét tesz közé, melyben megcáfolja azt a hírt, hogy az angol követ a bolgár kormány elé új javaslatokat terjesztett Makedóniának megszállásáról.

Rzófia. Savinsk orosz követ vakbélgyulladásban súlyosan megbetegedett.

Szófia. A lapok szerint legutóbbi időben a szerb hatóságok növekvő kegyetlenséggel üldözik Makedónia lakosságát. Fokozódó az elkeseredés Szerbia ellen.

Venizelosz nyilatkozott a Kamarában.

Berlin. A Lokalanzeiger jelenti Rotterdamból: Venizelosz minisztereinek a görög kamarában a következő nyilatkozatot tette: Habár tudom, hogy az egész görög nép a békét akarja és azt is tudom, hogy önmegtartóztatással kész függetlenségét megvédeni és ellenállni. Hogy egyik Balkán-állam pra-

domináns helyet foglaljon el, a többi Balkán-államok politikai és erkölcsi függetlenségének végét jelentené. Boldog lennék, ha a két mobilizált állam kormányai rögtön keresztül vinnék a leszerelést és eltávolítanák a veszélyeket, amelyek a mozgósítással járnak. (Éténk helyesítés.) Az ellenzék vezére Gunaris, volt minisztereinek kijelentette, hogy hozzájárul Venizelosz nyilatkozatához.

Lugano. Olaszország megszakította a magán távirati forgalmat Svájcjal.

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti az olasz határról: A sürgönyforgalom megszüntetése Olaszország és Svéc között az olasz csapatállításokra Franciaországba vezetendő vissza.

London. Az orosz lapok jelentése szerint a дума október nyolcadikán ismét összeül.

London. A sajtóiroda közli, hogy az angol pénzügyi államtitkár és Bark orosz miniszter közötti megbeszélések kedvező eredményre vezettek. Az angol és az orosz kormány között a közös eljárás tekintetében a megegyezés létrejött.

Csernovic. A Szereth torkolat közelében az utóbbi napokban aránylagos nyugalom volt. Mindkét fél jól elásta magát és látszólag pozíciós harc fejlődött. Az oroszok a nagy hiányok kiegészítésére új, még nem kiképzett népfelkelőket használtak.

Königsberg. Az Allgemeine Zeitung reprodukálja az orosz jelentéseket, melyek a rigai tengeri győzelemről szólnak. Beszámol a jelentés arról is, hogy ijedtükben összelőtték az oroszok saját partvidéküket is. Rodziankó, a дума elnök öccse parancsnokolt és ő jelentette a győzelmet, melyet Péterváron nem hittek el.

Köln. Angol-francia offenzíva gyengült. Látszólag súlyos veszteségek kényszerítették az ellenséget szünetelésre. A veszteségek óriásiak. Egyes angol dandárok majdnem megsemmisültek teljesen. Az angolok négy tábornokot vesztek, három elesett, a negyedik német fogságba jutott.

Amsterdam. New-Orleansból jelenti, hogy ott rettenetes vihar dühöngött, melynek következtében száznegyvenkilenc ember elpusztult.

— Október hatodika Aradon. Arad sz. kir. város közönsége, a rendkívüli viszonyokra való tekintettel, minden külföldi dísz mellőzésével adósik az Aradi 13 halhatatlan Vértanú emlékeztetésének. Október 6-án délelőtt 10 órakor a rom. kath. templomban gyászmise lesz. Az istentisztelet végeztével a Vértanúk szobrához megyünk, ahol Arad város polgármestere a szoborra helyezi a város közönségének koszorúját. A fent megnevezett ünnepségekre van szerencsém Arad sz. kir. város összes köz- és magánhivatalok tisztviselőit, az iskolák tanárait, tanítóit és tanuló ifjúságát, valamennyi egyesület és társaság tagjait és Arad város nagyérdemű közönségét tisztelettel meghívni. Varjassy Lajos polgármester.

— Halálozás. Holstein Rudolf 18 éves középiskolai tanuló ma délután Magyarpécskán hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése holnap vasárnap délután lesz Magyarpécskán.

— Kiténtetett bankigazgatók. Budapestről jelenti tudósítónk: Mint a Pester Lloyd értesül, a király a magyar pénzügy világ legelőkelőbb képviselőinek a hadikölesönök ügyében teljesített kitünő szolgálataikért magas kitüntetések adományozott és pedig: Lánzi Leónak, Ulmann Adolfnak, Schmidt Józsefnek és Walder Gyulának legfelsőbb elismerést, Halász Sándor postatakarékpénztári igazgatónak, Mándy Lajosnak, Sztányi Udónnek, Madarassy-Beck Marcelnek a Ferenc József-rend középkeresztjé a csillaggal, a Horvát Jelzálogbank igazgatójának, Kresics Vladimírnek a Ferenc József-rend középkeresztjé, Korányi Frigyesnek, Baross Gézőnek a Lipót-rend lovagkeresztjé, Kronberger Lipótnak a Ferenc József-rend középkeresztjé, Planer Miksának, Schwarz Alfrédnek a Ferenc József-rend tiszti keresztjé, Szécsi Lajosnak, Schober Bélának, Vas Ferencnek az udvari tanácsosi címet, végül Krausz Simonnak a magyar nemességet érdi előnével.

— A király nevenapja. O felsége a király névnapja alkalmából, október hó 4-én, hétfőn délelőtt 10 órakor ünnepélyes szentmise lesz a minoriták templomában, amelyre az összes hivatalokat és testületeket ez uton is meghívja a római katolikus plebánia hivatal.

— Halálozás. öv. Matogowsky Károlyné szül. Skóza Irma szeptember 28-án, hosszas betegség után Temesvárott elhunyt. Temetése szeptember 30-án volt nagy részvét mellett. Halálát gyermekei és nagy rokonság gyászolja.

— A drágaság a harctereken. Most a mikor minden nap újabb alkalmat szolgáltat arra, hogy a drágaság rettenetességéről keseregjenek az emberek, most, amikor egyik héten a tojás, a másikon a zsír, a harmadikon a tej, a cukor, a fa drágul meg, mindegyik egyszerre tekintélyes percentekkel, nem érdektelen, hogy milyen a drágaság a harctereken, illetve az egyes harcterek közelében. A helyzet nem mindenütt egyforma.

— Ti panaszkodtok drágaságról — írja haza Aradra egy tartalékos az olasz hadszíntérről. — Mit szólunk akkor mit Görzben harminc korona egy pár csirke, a tojás darabját pedig egy koronáért is vennénk, csak lehetne eleget kapni.

Másképen hangzik azonban az a levélrészlet, amelyet egy aradi előkelő ur öccse, aki tüzerzászlós, a rokitnói mocsarak vidékéről küldött:

— Itt Oroszország óriási mocsaras lapályán ugyan nincsen drágaság. Három darab jó kövér disznó 10 korona, egy süllő malac 30 fillér, egy ló 20 korona, vagy ha kozáké volt: semmi. A múltkor egy katonája jó vásárt csinált: egy jókora sertést vásárolt meg az orosz gazdától és papírt két koronással fizetett. A vételárát egy rubelben alkudták ki és az orosz két rubelesnek tartva a két koronás bankót, még egy rubelt vissza is adott. Katonánk tehát nem csak ingyen jutott disznóhúshoz, hanem még ötven fillért nyert is az üzletben.

— Ezüstlakadalom. Halma J. Ferenc Máv. főkalauz, az altiszti kör elnöke ma tartotta meg azük családi körben házasságának huszonöt éves évfordulóját.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak a rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, kik felejtethetetlen leánykám, Hainalka temetésén megjelentek a részvételükkel fájdalommat enyhíteni igyekeztek, fogadják ezuton hálás köszönetem. Öv. Mayer Simonné.

(A protokollum). A harctérről írja egyik olvasónk: Vidám kis eseten mulattunk sokat mostanában. Szomoruan indult: tartalékban volt az ezredünk és egyik katonánk összeszólkozott egy ellenséges polgárral (amint utóbb kitűnt: ez késsel ment neki feyvertelen bakánknak valami adás-vételi civakodásban. A baka fölkapott egy székot és ugy kólintotta fejbe ellenfelét, hogy az bizony ott maradt. — Kiszállottunk a helyszínére és megtartottuk a vizsgálatot. Meghallgattunk mindenkit, azután szabályszerűen felvettük a jegyzőkönyvet. A főhadnagynak diktálta: Jegyzőkönyv... felvétel... jelen voltak... Persze mindezt németül. — A jelen voltakhoz érve kezdi:

— Gegenwärtig...

— De jelentem alásnan főhadnagy urnak — tört ki a szó a dacos bakából — nem gégen vertem azt a muszkát, hanem kupán ütöttem...

A király Aradhegyalja ujjáteremtéséről.

(Adatok a ménesi vincellériskola alapításáról.)

Arad, október 2.

1875-ben egy konzorcium alakult oly célból, hogy Arad-hegyalja legszebb szőlőbirtokát, mely kb. 30 hold területű szőlőből, tágas kastélyból és rendkívül nagy pincéből áll, megvegye.

E remek széő birtok alapját körülbelül 120 év előtt Modena herceg vette meg s az, az utóbbi időben magyar kincstári birtok volt.

En az ott termelt boroknak, melyek a ménesi szőlőhegyeink legnemesebb fehér, vörös, asztali- és aszu boraihoz tartoznak, éveken át állandó vevője voltam s így nagy értékét a legjobban tudtam megítélni.

Egy alkalommal arról értesültem, hogy egy magas állású ur, minden áron azon van, hogy Aradhegyaljának a gyöngye potom áron eladassék. En azonban elhatároztam, hogy ezt megakadályozom s egy memorandumot készítettem s abban a birtok értékét kiemelve, erőlyesen tiltakoztam annak eladása ellen.

Eddig nálunk ugyanis mindig negy előszertettel hivatkoztak a francia és rajnamenti szőlőművelésre s azt utánozásraméltó mintaként állították be; de, hogy a népet azzal meg is ismertessék s arra rá is tanítsák, attól mindenki távol tartotta magát és mert az egész szőlőtelep a kastélyal és pincével együtt, mintha csak vincellériskolának lett volna teremve, annál is inkább exponáltam magam egy ily intézet alapítása érdekében és hogy a szóban forgó birtok e célra felhasználassék.

Siettem Budapestre s Simonyi báró akkori földművelésügyi és kereskedelmi miniszter ur ó nagyméltóságától audienciát kértem s előadtam neki, hogy a mi kb. 12000 holdnyi borvidékünk érdekében mily nagy és fontos horderejű dolog lenne, ha e gyönyörű birtokot maga a kormány venné kezelésbe s ott fiatal vincelléreink kiképzésére egy szőlészeti iskolát alapítana.

Ő excellenciája ideámat szerencsésnek tartotta, magasztalta, magáévá tette, a memorandumot átvette és azt azonnal signálta is s ezzel a rendkívül fontos ügy szerencsés elintézését nvert; a szőlőbirtok nem lett többé bérbe adva, a berendezés és egyéb szükséges dolgokra nézve a lépések megtételek s a tanárokat és igazgatót kinevezték.

Igy lett a birtok szőlőművelési, illetve vincellériskola és valóraos áldásthozó az egész Alföldre s az aradi borvidékre, hol éventi 20 fiatal ember vétetik fel és kap lakást, ellátást és kiképzést a szőlőművelés- és gyümölcstermelésben, államköltségen. S ezenkívül néhány vándortanárt is alkalmaztak, kiknek az volt a feladatuk, hogy a különböző szőlő hegyközségeket sorba látogassák, azok szőlőt ellenőrizték s az idősebbeket felvilágosításban és oktatásban részesítsék.

Ezen régi kincstári birtokot, az akkor kinevezett Vargha Imre igazgató ur, valóraos

mintateleppé alakította át, úgy, hogy ha azt annak korábbi ismerője viszont látta, egészen meg volt lepve s el volt ragadtatva.

Sajnos e nagy és értékes telep nem állhatott sokáig fenn, mert 1890-92-ben már a filokszéravész első nyomai voltak láthatók; a következő 3-4 év alatt pedig egészen kpusztult.

Ezután Aradhegyaljánkra igen szomorú és rossz idő következett, mert a 12000 holdnyi gyönyörű és nagyszerű szőlőink kpusztultak s ezáltal sok ezer szőlőbirtokos, kinek azelőtt a szőlő szép évi jövedelmét hozott, nagy károkat szenvedtek; sőt sokan teljesen önkrementek.

A vincellériskolára szintén igen nagy és fontos feladat várt: utat és módot mutatni arra, hogy kpusztult szőlőink újra felépítesenek és termőképessé tésessenek s hogy így az elszegényedett parasztság és polgárság értékes tulajdonát visszanyerhesse és jövedelmezővé tehesse.

Darányi azidőszerű földművelésügyi miniszter ur rendelkezésére, Vargha Imre akkori vincellériskolai igazgató ur Franciaországba tanulmányutat tett, mi a legjobb eredménnyel járt, mert Montpellierben látta a Richter-féle nagy szőlőoltvány telepet s azt ugyanazon módszer szerint nálunk is létesítette s oly nagyszerű eredményt ért el, hogy a földművelésügyi miniszter ur szőlővessző nemesítés céljaira Barackán 1886-ban még 180 holdnyi földterületet adott hozzá s a szükséglet és kereslet az ily kitűnően sikerült oltványok iránt évről-évre annyira növekedett, hogy a telepet a Marospart ellenkező oldalán még további 220 holdnyi területtel ki kellett bővíteni.

S midőn még ez sem volt elegendő, a nagy szükségletnek eleget teendő, a m. kir. földművelésügyi miniszterium az Arad melletti csálai kincstári erdőből még további 800 holdat engedett át szőlőoltvány iskola céljaira ekkor már évente 5-6 millió darab szőlőoltvány készült és küldetett szét minden irányban.

Ezen oltványtelepek Európa legnagyobb telepei közé tartoznak, mely csakis a legnemesebb és legjobb anyagot szállította s így a ménesi vincellériskola, mely az én indítványomra s utánjárásomra létesült, nagy és hatalmas intézménnyé fejlődött, mely minden irányban áldást és jólétet hozott s az egész országban a legelsőbbek egyike s sok bel- és külföldi szakember bámulatát vona magára.

Gyönyörű, remek szőlőinket 5-6 év alatt pusztította el a filokszera s midőn 1893-ban a Borossebesen adott udvari ebéden, 6 Felsőge hozzám intézett kérdésére válaszolva megemlítetttem, hogy ezzel kb. 100 millió korona értékű óriási földérték veszett el az uralkodó összeosapta kezeit.

— Lehetséges az, hogy ily parányi rovar oly rövid idő alatt oly nagy pusztítást és kárt okozhasson és vajjon mi történik tovább most már?

Azon válaszomra, hogy mindent megkísérünk és elkövetünk, hogy megtaláljuk a helyes utat és módot régi szőlőink ujjaelepítésére, 6 Felsőge akként nyilatkozott, hogy haladjunk mindenesetre jó példával előre, hogy a nép az ujjaelepítéshez és a dologhoz bizalmat és bátarságot és kedvet nyerjen s kegyesen bucsuzott el.

Ezt meg is tettük s dolgoztunk tovább szorgalmasan s 12 év után, 12000 holdunk ismét az ország legszebb mintaszőlőjévé lett s az újra dus jövedelmét hoz s nagy népvagyont képez.

Végül vagyok bátor megemlíteni, hogy az 1880-as évek elején, a szent karácsonyi ünnepekre néhány igen tisztelt vevőimnek s Öfelségének Wienbe, a szász és bajor királyi udvaroknak és három bajor hercegnek saját szőlőből a legfinomabb asztali szőlőt küldöttem, melyek a legnagyobb tetszésben részesültek.

Azon idő óta történik állandóan a ménesi szőlőnek a beszerzése a cs. és kir. udvari asztal részére (minden másodnap 5 kiló), s Öfelsége, dacára annak, hogy a Tokaj vidékén 6 maga is szőlőbirtokos a ménesi nemes hegyi szőlőt előszoretlenül élvezi.

A szerkesztő urnak kész hive

Domány József,
szőlőbirtokos és bornagykereskedő.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Vidéki előfizető. Olyan panaszal, amelynek írója nem meri elárulni a nevét, nem foglalkozhatunk.

Sch. J.-né galicjai menekült. Levelét még változtatással sem tesszük közsé. Egy részt azért, mert azóta ugy fordult a helyzet, hogy a benne foglalt intelmekre nincs szükség, másrészt azért, mert erről amugy sem írhatunk.

F. S. Panaszában ninesen igaza.

Hadbavonult. Névtelenül beküldött panaszal, amelynél semmi mód nincs arra, hogy az elmondottak igazságáról meggyőződjünk, természetesen nem tesszük közsé.

Egy borkereskedő. Már egyszer érthetően megizentük, hogy ilyesmit csak a hirdetési rovatban lehet közzétenni. A szerkesztőség nem foglalkozhat azzal, hogy az én borának vevőket szeressen. Nalvítás ilyesmit még kérni is.

S. Csp. A régebben viselt katonai rangot a 43-50 évesek bevonulásuk esetén minden valószínűség szerint visszakapják.

K. A. Azóta már kitűnt, hogy az ijesztéstől nem ijedt meg senki és hogy az útleitek bezárásáról szó sincs. A bajorországi példára pedig hiába tetszik hivatkozni: erőlyes intézkedésekben semmiféle hatóság, se kicsi, se nagy nem meri követni az övetéségeinket. Pedig nálunk nagyobb szükség lenne erre.

Önkéntesjelölt. A legközelebbi vizsga október 11-én lesz. Vizsgálni Pécsen, Sopronban, Budapesten és Pozsonyban lehet. Az előbbi két helyen honvéd, utóbbiakon közös hadapród iskolákban.

S. Z. A kereskedelmi és iparkamara részletesen felvilágosítja: van-e kilátása felmentésre. Borsjegyei nem nyertek.

Meghívó, műsor és étlap. Már nagyon kopott és a humor, havonként egyszer is megirták. Azonban az estélyre, ha épen odavisszánk, elmegyünk.

M. A magyar filmgyárak egy része a háboru alatt szűnetel, mások talán végkép és így igazán nem tudjuk, hány filmgyár van ma. A kérdezett gyárról se tudunk semmi közelebbit és a fogadás eldöntéséhez nem járulhatunk hozzá.

Nyug. tanító. Miatán ezuttal is olyasmiket közöl velünk, hogy megírásuknak nincs értelme, nem teljesíthetjük a kívánságát.

Tizenhat éves legionárius káplár. Bajosan hisszük, hogy eredménnyel jár a kérése, mert 17 évnél fiatalabbakat nem vesznek föl a hadseregbe. Azonban ha a kérdezett ezredék valamelyikének pótkeretparancsnokságához fordul és megírja a veletük is közzét körtelményeket, nines kizárva, hogy kivételt tesszenek. Karpaszomány viselésére esetleg önkéntesi kiegészítő vizsgával kaphatna engedélyt. Ilyen vizsgák október 8-án is november 25-én lesznek.

KOZGAZDASAG ES KOZLEKEDÉS.

— A kenderiforgalom szabályozása. A fővárosi lapok hiradásai szerint a kormánynak az a terve, hogy a nyers tilót kender maximális árát megállapítja. E közlemények szerint azonban nines szándékában a kormánynak a kenderkóró maximális árának a megállapítása. Ez a kendertermelők és a kenderkóró forgalomba hozói között elégedetlenséget keltett, mert a kenderkóró szállítására még a tél folyamán megkötötték szerződéseiket és azóta a termelési és értékesítési viszonyok lényeges változást szenvedtek. Mindezekre a körülményekre kimerítő alapossgal mutat reá az a beadvány, amelyet Steiner Ferenc kamarai beltag, az aradi tőzsde elnöke a kamara elnökséghez intézett és amelyben kifejti, hogy a nagyszámu perek megelőzése végett a kenderkóró maximális árát is meg kellene sürgősen állapítani. Valószínű, hogy a kormány e méltányos kívánságnak eleget fog tenni.

NESTLÉ-FÉLE
CSESEMŐK GYERMEKLIPT
 gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után. Mindenkor kapható.

Próbadozást és tanácsot orvosai könyvecskét a gyermeknevelésről díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermeklipt társaság, Wien I., Eiberstrasse 3/e. 2906

NEMZETI SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1915. évi október 3-án:
 Délután fél 4 órakor mérsékelt helyárral

Varázsköringő.

Operette.

Este 7/8 órakor rendes helyárral:

A Bérlet.

A) Bérlet.

Bájos ismeretlen.

Operette 3 felvonásban.

Kazdote este 7/8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Steckenpferd- lilliomtejszappan

815

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szepítő ellen való elismert hatásánál fogva a bőr- és szépség gondozásában való fölülmulhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ugyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszerüzletekben stb. Hasonlóképpen kitűnő Bergmann Manera lilliomkrémje (50 fillér egy tubus) Kitűnő szernői kezek gondozására.

NYILTÉR.*

Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetés rendező vállalata.

Kováts Antal és neje szül. Pachta Izabella, mint fia és menyje a saját, ugyszintén az aólirottak nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják, a forrón szeretett és felejtethetlen jó édesapa, illetve nagypapa, após, testvér és rokon

Kováts Sándor

városi vámszedőnek,

folyó évi október hó 1 én, reggeli 9 órakor, életének 72-ik évében, rövid szenvedés után bekövetkezett jobblétre szenderült.

A felejtethetlen drága halott földi maradványai folyó hó 3-án délután 3 órakor fognak Thököly Imre-utca 24. számú családl házból, a református egyház szertartásai szerint tartandó ima után megáldatni és a felső temetőben lévő családi sírhelyben az örök nyugalomnak átadatni.

Pihenése csüdes, emléke áldott legyen!

Arad, 1915. október hó 1.

Kováts Magda, Kováts Nusi, Kováts Bandi, unokát. Kováts Péter és neje szül. Nyiri Róza, Bokor József és neje szül. Kováts Mária, testvérei, sógora és sógorónéje. Özv. Feichtaller Mártonné, násza. Bokor Gábor és neje, Bokor József és neje, Bokor László és neje, Ritter Géza és neje sz. Bokor Lujza, Bokor Róza, Bokor Ilonka, Kiss Jánosné szül. Kováts Ida, Kováts Juliska, Kováts Péter, Kovács Sándor, Csik Dezős és neje, unokaöccsei és hugai. Pachta Oszkár és neje szül. Eich Mariska, rokonai. 121

A HAZÁÉRT.

Jeles György és neje szül. Neupaur Róza a maguk, mint gyermekek, György és Géza, nagyanja, nagybátyjai, nagynénjei, rokonok, jóbarátok és bajtársak nevében, szomorodott szívük legmélyebb fájdalomával és a haza iránti áldozatkészség fölemelő tudatával jelentik, hogy drága jó gyermekük, illetőleg testvér, unoka, unokaöccs, rokon, jóbarát és bajtárs

Jeles Jenő,

aradi m. kir. posta és távirtda gyakornok, a es. és kir. 33. gyalogezred hadapródja, a gallicai Gontows falu elleni rohamban szeptember 15-én fejjövésétől sebesülten, 16-án szép, reményteljes fiatal életének 22 ik évében, távol érette aggodó édes jó szülőitől és szeretteitől, a messze idegenben hősi halált halt és bajtársai által a bukovinai Milus községben lett az anyaföldnek átadva.

Jó gyermekét, becsületes és hű katonát, szeretett bajtársat, rokont és jóbarátot ragadott el tőlünk a környékelen sors; megtört szülői szívünk örökké siratja.

Az engesztelő szentmise áldozat drága halottunk lelki üdvéért f. hó 14-én d. e. 7/8 órakor Ujszentannán a róm. kath. templomban fog bemutatatni.

Sokat szenvedett nemes lelke találjon az Urnál békét és irgalmat, édesítse meg álmát szívünk meleg szeretete.

Ujszentanna, 1915. október 3.

Özv. Neupaur Odönné szül. Szabó Josefa, nagyanja. Jeles Jenő, Jeles Endre, Jeles Jolán, özv. Neupaur Béliáné szül. Breitmayr Gizella, nagybátyjai illetve 3840 nagynénjei.

Élet és Halál

kérdése fölött dönt akkor, ha jól választja meg mindennapi italát! Különösen járványok idején hasznos ez a figyelmeztetés, hiszen a tifusznak, a kolerának az egészségtelen ivóvíz a legveszélyesebb terjesztője.

Ha BORSZÉKI savanyvizet iszik, távol tartja magát az ilyen betegségeket.

Kapható Aradon mindenütt. 3491

T.

Uránia Színház

Arad.

Múlt hó 30-ról kelt b. levelük emlékezésében van szerencsénk értesíteni, hogy

Bernhard Kellermann „Alagut“

című regénye után készült film

Aradon kizárólag csak Önöknél lesz látható.

Minden más hasonló film hirdetése a község megtévesztésére történik és ez ellen a magunk részéről törvényadta jogunknál fogva el fogunk járni.

Tisztelettel:

pr Philipp és Pressburger

3211

Kovács s. k.

Női felöltők

ujdonságok és szőrmeárak

„ nagy „

választékban

megérkeztek

György

Menyhért

és Társa

áruházában Arad,

Andrássy-tér 8. sz.

a Minorita templom
bejáratával szemben.

Szabott árak. Telefon 855.

Tessék a címre ügyelni.

APOLLO

SZINHÁZ

legközelebb

BÁNYARABLÓK

szenzációs filmórlás.

Nyílttér.

Krämer Soma

Wien, II., Kaiser Josefstrasse 34.

Ajánl elegáns női és férfi fehérneműt, nyakkenőket, meleg alsó ruhát, harisnyát, keztyűt, futószőnyeget, mindennemű vásznat, chiffont, barchetet, fianelt, gyapju szövetet öltönyöknek és női kosztümöknek, toilette szappant és mindennemű illetszereket, kívánatra küld kész tárgyakból utánvételt mellett minta rendelményt és szövetekből vagy vásznakból mintákat. 8701

Jarványoknál
s minden
ragályos betegségnél

kipróbált óvintézkedés

Mattoni féle
Mieschüler

Következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

100,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Reuter G.: Egy urleány története, Peterdi S. A mások pénze, Geniauth Charles.: Az aranygyapju, Stratz Rudolf.: Édes hazám, Puskin: Anyegin Eugen, Karinth Frigyes.: Irások íróról, Karinth Frigyes.: Együgyű Lexikon, Nansen Péter: Mária, Ibsen Henrik.: A trónkötetelők, Madelung Aage.: Hadnaplóm, Howard B.: A rejtelmessiget, Andrejew Leonid: A hét akasztott, Franyó Zoltán: A kárpáti harcokról, Fehéri Armánd: A nyugati harctérről, Gábor Andor: A kozák, Sebők Imre: A Szaharában, Méray Horváth Károly: Amerika césárja, Br. Váradi Balogh György: Ahol az ágyu szól, Szikra: Ez az, Haggard Rider: Ayesha visszatér, László Miklós: Fronton, Kálnoki Izidor: Háborus tréfák, Landauer Béla: A nagy esztendő, Herczeg Sarajevotól Lodzra, Lovik Károly: Egy elkésett lovag, Malonyay: A virtus, Szomaházy: Egy kém története, Móricz Zsigmond: Mese a zöld fűvön, Barabás Arthur: Kis mesék a csüggetőknek, Karinth Frigyes: Beszélünk másról.

Németben: Mewis Marianne.: Die Wolfsjägerin, König B.: Das Alterhellige, Suttner Bertha, Schach der Qual, Melanier u Delphi: Jhaufferette, das Modellmadel, Durr Max: Die Geschichte von Herrn Steinhausers Uhr, Holländer Félix: Sturmwind im Westen, Bator Johann: Ein Mann des Volkes, Michel Robert: Die Häuser an der Dzamija, Jordan

W. Die Sebalds, Bierbaum Ottó Julius: Di Haare der heiligen Fringilla. Diers Marie: Das silzu gute Herz, Aram Kurt: Des Schatten, Jordan W. Die Sebalds, Boy Ed Ida: Ein Augenblick im Pasadies, Richard Voss: Mit Weinkrub im Haar, Vollignartz Ingeborg: Petersen und ihre Schwestern, Dahl: Der Zuchtmeister, Ballestrem: Weisse Tauben, Eden: Graf Alexis Bodiskov, Glyn: Drei Wochen, Harder: Thónerne Füsse, Rachel: Bald bereit, Die heilige Riza, Werder: Im Inselmeer.

Kölcsöndíj: havonként 1 korona 40 fillér vagy kötetenként fizetve 10 fillér.

Vidéki bérlők is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép
ujdonságok érkeztek.

Zenekölcsöntári díj havi 2 korona, vagy fizetenkint 20 fillér.

Legújabbak: Müller: Verébfogás, Leopold: Jöjj vissza még egyszer kis katonám, Leitner: Estére indul, az ezred, Stranz: Legény-bucsu, C. M. Ziehrer: Der Traum eines österreicherischen Rezerulsten, Leitner: Kenguru tánc, Sas: Kirugok még ma a hámból, Müller: Nekem csak tiszt kell. Anyos: Csillagfényes nyári Ejjel volt, Heidelberg: Ima egy katonáért, Kovács: Elment, (Csákója mellé a virágom tűzte.) Zerkovitz: Elmúlt a — legszebb álmom (Gondolj rám!)

Egyes könyvek és egész könyvtárak vétele; könyvtárak kiegészítése és berendezése

KERPEL IZSÓ,

2821

könyv-, zenemű- és papírkereskedése Aradon.

Mint a

Hadi termény részvénytársaság

Bizományosa

mindenféle gabonát előnyös feltételek mellett vásárol

Goldschmidt Mihály,

aradi cég.

3.70

Nagyon jutányosan eladok és mintánélküli rendelményeket átcserelek.

APOLLO

SZINHÁZ.

Október hó 2-án és 3-án
szombaton és vasárnap

Az amerikai „Vitagraph” filmgyár
szenzációs felvétele:

Állat az emberben

szenzációs bűnügyi dráma 4 felvonásban.

Főszerepben:

R. Bermudes Mária

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/2, 5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

1021

Szabadalmazott és törvényesen védett
**vetőmag-
csávázószer**
„ANTISPORA-VITA”

Hazai és külföldi szaktekintélyek megállapították, hogy az Antispora-Vita az összes vetőmag félek, de elsősorban az izzó Altal hazánkban állandóan fenyegetett buzanak csávázására a legmegfelelőbb

és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 korona 40 fillér.

Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálnak a vezérelárusítók:

SCHWARZ ES TAUBER
nagykereskedők, NAGYKANIZSA.

Ziffer és Hollós

Weitzer János-u. 11.

(főpostával szemben.)

UNDERWOOD

azonnal és állandóan látható írásu amerikai írógép.

ROTARY CYKLOSTYLE

önműködő sokszorosító gép és

Edison-féle diktáló gép

kizárólagos lerakata.

Üzemkellék

az összes rendszerű író-számoló- és sokszorosító-géphez, **csak** elsőrendű minőségben.

COPYING OFFICE

írási és sokszorosítási munkák vállalása.

Javitó műhely

minden rendszerű író-sokszorosító- és számoló gépek részére, a legjutányosabb árban **jótállás** mellett.

Használt írógépek

eladása és kölcsönözése.

Amerikai irodabutor.

Gyors- és gépiró szaktanfolyam.

Madame Reich

fűző különlegessége

ARADON, Zrinyi-utca

Lányi Marcell cipő üzlete mellett.

Ajánlom a nagyérdemű uri hölgyközönségnek az őszi idény alkalmával a legujabb szabásu hosszú és halsont nélküli pongyola fűzőket.

Az őszi szezonra megérkeztek könnyű batiszt- és brokád szöveteim, melyek könnyűségükkel fogva igen alkalmasak tennisz- és mindenféle sport-fűzőkre.

Külön próbafűzők

Külön próbafűzők.

Kész fűzőket raktáron tartok minden árban.

Kérem a n. é. hölgyközönség szives pártfogását és **kirakatom megtekintését.**

Vidékre mértékvételi utasítást készséggel küldök.

Tisztelettel:

Madame Reich

fűző különlegessége

ARADON, Zrinyi-utca

Lányi Marcell cipő üzlete mellett.

Izr. Leányinternátus

József főherceg-ut 10. sz.

I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő. 2027

933. Telefon szám 933.

Cognac,

Likőrök,

Szilvorium,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 859

8489—1915. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósága által kezelt „Herszka Mór” ösztöndíj alapítvány két gimnázium, egy reáliskola és egy polgárliskola helye az 1915—1916. tanévre megüresedett.

Felhívom azon gimnázium, reál és polgári iskolai növendékeket, akik legalább fél jeles, fél jó osztályzattal bírnak és az alapítványi helyeket elnyerni óhajtják, hogy a felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám 1915. év november hó 1. napjáig nyújtsák be. A pályázati kérvények Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságához címzendők és a pályázó legutóbbi iskolai bizonyítványával, a szülők illetőségét vagyoni és családi viszonyait igazoló hatósági bizonyítvánnyal szerelendők fel.

Pályázhatnak: 1. szegény aradvárosi árvák, 2. aradvárosi szegény özvegyek fiai, 3. aradmegyei szegény árvák, 4. aradmegyei szegény özvegyek fiai, 5. aradvárosi szegény tanulók, 6. az 1—5 alattiak hiányában bármelyik jó tanuló.

Az ösztöndíjast Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága választja. A megválasztott az ösztöndíjat mindaddig megtartja, míg az aradi kir. főgimnázium, állami főreáliskola, illetve polgári iskola növendéke és az alapító által megkivánt előmenetelt, t. i. a tantárgyak felől jeles és felől jó osztályzatot képes felmutatni.

Az alapítványi kamat egy-egy helyre eső része mintegy évi 170 korona, melyet az ösztöndíjas csak az iskolai év végén a megfelelő bizonyítványnak a város polgármestere előtt történt felmuatása által a városi tanács utalványára alapján szülőjével, vagy gyámjával együtt vehet fel a város pénztárából.

Arad, 1915. szeptember 28. án.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Apró hirdetések.

KIADÓ LAKÁS.

Háromszobás

szép lakás azonnal kiadó Teleki-
u. 24. 3836

2 szobás

utcai garzon lakás előszoba és
fürdőszobával kiadó. Révay-u. 9.
3835

2 és 3 szobás

1 emeleti lakások november 1-ére
kiadók. Bövebbet Kiss Ernő u. 1.
3839

2 utcai szoba,

konyha és mellékhelyiségekből
álló lakás Kossuth u. 25. szám
alatt kiadó. 3821

Lipót utca 8/d. alatt

3 szobás udvari lakás, fürdőszobá-
val, villanyvilágítással, zárt
folyosóval, parkirozott udvarban
november 1-re kiadó. 3813

Kiadó

egy erkélyes 5 szobás lakás no-
vember hó 1-től Könyök u. 4.
Barospark felőli részen. 3828

Magányos

kerti lakás 3 szoba és a hozzá-
tartozókkal november 1-sőre kiadó
Kossuth u. 89. sz. 3837

Modern

négyszoba, előszobából álló par-
kellázott földszinti lakás (egyik
utcai szobába lépcsőházból külön
bejárat) villany, gázberendezéssel,
Török L-u. 1/b. új házban novem-
ber 1-ére kiadó. 2647

Modern

földszintes háromszobás utcai la-
kás ujonnan festve november 1-re
nagyon olcsó árban kiadó. Lakás-
nyilv. Iroda Deák Ferenc-utca 8.
telefon 816. 3708

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új
házban és egy 3 szobás másod-
emeleti udvari lakás minden kon-
forttal és mellékhelyiségekkel
együtt, azonnal Petőfi-utca 10.
szám alatt kiadó. Bövebbet a ház-
mesternél.

Elegáns

utcai különbejáratú butorozott
szoba, Erzsébet királyné-körút 18.
sz. I. emelet, október 15-től kiadó.
Bövebbet Krausz Paulin könyv-
kereskedésben. 3759

3-4 és 5 szobás lakások

ujonnan festve, minden hozzátar-
tozó kényelmes mellékhelyiséggel,
irodának is alkalmas, azonnalra
kiadó Hasszinger-u. 5. Ugyanott
több pince raktárnak kiadó. 3081

2 szobás

udvari lakások Andrassy-tér 8.
sz. alatt azonnalra kiadók. Böveb-
bet a házmesternél.

2 utcai

elegánsan butorozott szoba előszobá-
val, villanyvilágítással és fürdő-
szoba használati kiadó Dezső-
utca 4/c. 3720

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás,
mely irodának, vagy üzleti célra
igen alkalmas, azonnalra kiadó.
Bövebbet a házmesternél.

Aranyat és Ezüstöt

legmagasabb áron vesz,
vagy becserél; ugyiszintén
régiségeket vesz és elad

693

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Az ujonnan életbe lépett pol-
gári perrendtartás foly-
tán szükséges

ügyvédi és bíróügyi nyomtatványok

kaphatók az
Aradi Nyomda Részvénytársaság
nyomdájában,
József főherceg-ut 22. szám.
(Bejárat a Kossuth-szobor-
ral szemben.)

6750—1915. pm.

Felhívás.

Az Országos Hadsegélyző II.
számu (ruházati albizottsága el-
határozta, hogy miként tavaly,
ugy idén is megindítja azon ne-
mesleklő akciót, mely a harctéren
küzdő katonáinkat télen meleg
ruha felszerelésben fogja rész-
síteni.

Mint hogy ezen meleg ruhane-
mük bármilyen selyemből vagy
gyapjú szövetből előállíthatók, fel-
kérem a város áldozatkész közönségét,
hogy minél nagyobb
menyiségű selymet, vagy puha
gyapjuból készített szövetet (ruha-
darab, bélés stb.) akár új akár
használt állapotban közvetlenül az
Országos Hadsegélyző Bizottság II.
számu albizottság címére (Buda-
pest, Képviselet-ház) felküldeni szí-
veskedjék.

Ezen selyem és gyapjuszöve-
teknek postai szállítása 20 kg.
súlyig díjmentesen történik, ha a
szállító levélen fel van tüntetve,
hogy a szállítmány a táborba
szállt katonák részére szánt sze-
retetadomány.

Arad, 1915. szeptember 27-én.

Varjassy Lajos,
polgármester.

Hatóságilag
engedélyezett

lisztárusítás maximális árban,

diszontelárusítóknak és ipa-
rosoknak egész zsák détel-
nél 1 százalék kezelési díj
számíttatik fel.

Bildhauer R.

Arad, Szabadság-tér 1.

Használt villanymotor

megvéteire kerestetik.

Pollak Sándor

téglagyára
Arad, Nádor-u. 14. Telefon 938.

Megnyilt a nyiregyházi krumplicsarnok!

Valódi nyiregyházi burgonya
kapható kizárólag

Spielmann Albertnél

Aradon, Karolina-utca 5. szám
alatt, jobbra az udvarban.

Elárusítás kicsinyben és nagy-
ban a legolcsóbb árban. 3729

Árverési hirdetmény.

Kishalmagy község urbéres előjárói ezennel közhírré tesz-
süik, hogy a volt urbéresek tulajdonát képező 1800 hold erdő-
területen gyakorolandó makkoltatási jog 1915. évi október hó
14-én d. e. 10 órakor a kishalmagy körjegyzői irodában
nyilvános árverésen haszonbérbe kiadatik.

Kikiáltási ár 1000 korona.

Kelt Kishalmagy, 1915. szeptember hó 25-én. 3811

Russz,
urb. jegyző.

Nicula Mihály,
urb. elnök.

Árverési hirdetmény.

Hosszusor község urbéres előjárói ezennel közhírré tesz-
süik, hogy a volt urbéresek tulajdonát képező 450 hold erdő-
területen gyakorolandó makkoltatási jog 1915. évi október
hó 10-én d. e. 10 órakor a kishalmagy körjegyzői irodában
nyilvános árverés útján haszonbérbe kiadatik.

Kikiáltási ár 2000 korona.

Kelt Hosszusor, 1915. szeptember 26. 3812

Russz,
urb. jegyző.

Cristea Illés,
urb. elnök.

28153—1915. kh.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Arad sz. kir. város területén a kimérésre
kerülő sertés- és zsir maximális árak az 5600—1914. M. E. sz. ren-
delet alapján f. évi október hó végéig terjedő hatállyal a következők-
ben állapították meg: sertés- és zsir kg.-monként 5.40 kor. karaj kg.-
monként 5.80 kor., hárj kg.-monként 6.80 kor., zsir kg.-monként 6.80
kor., szalonna kg.-monként 6.40 korona.

Az 1884 XVII. t. c. beiktatott ipartörvény 54. §-a, valamint az
54000—908. sz. husvizsgálati szabályrendelet 94. szakasza alapján el-
rendelem, hogy minden hentes a fentebb megállapított árakat az
eladási helyeken szembeöltő és olvasható módon kifüggeszteni köteles.
Ezen, az árak kifüggesztését elrendelő meghagyásom ellen vétők az 1879.
XL. tc. 187. §-a alapján fognak büntetetté. Figyelmeztetem az érde-
kelteket, hogy a fentebb meghatározott legmagasabb áraknál drágáb-
ban árusítani tilos; az ez ellen vétők az 5600—914. M. E. sz. minisz-
teri körrendelet értelmében két hónapig terjedhető elzárással és 600
koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntetetté. Kijelentem
továbbá, hogy jelen rendelet betartását közegeimmel a legszigorúbban
ellenőriztetni fogom és minden tudomásomra jutott árdrágító ellen
kérlelhetetlen szigorral fogok eljárni. A város fogyasztó közönségét
felhívom, hogy a maximális árakat áthágo hentesi hivatalomnál hala-
dékalanul jelentse fel.

Arad, 1915. szeptember 28.

Green, főkapitány.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűkkel 8 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELÉZÉS.

"E"

1.—t megkaptam megértettem és na vasvillák esnek fogom várni.
"V." 2822

Keresetény

26 éves tisztviselő ismeretség hiányában ezután óhajtok intelligens fiatal nőt keresni, aki hozományával is rendelkezik, tisztességesen megismerkedni. Komoly tartalmu leveleket „Diskréció” jelleggel a kiadóhivatalba kér. 2828

Intelligens

Ösvegy asszonyka, korokt urt ember tisztességes ismeretségét óhajlja. Levelek „Fekete szem” jelleggel a kiadóhivatalba küldendők. 2833

Intelligens

magányos asszonyka, idősebb urt ember tisztességes ismeretségét óhajlja. Levelek „Remény” jelleggel a kiadóhivatalba küldendők. 2834

OKTATÁS.

Német kiaszony

délelőtt és délután egy szabad órával rendelkezik, mely időre tanítványt elfogad. Mauthner Lujza, Bocskay-tér 1. 2789

ALKALMAZÁST NYER.

Tisztességes fiatal leányt

keresek mindenestül kétféle családnak. Fizetés 18 korona. Bővebbet: Orczy-utca 7., balra, naponta 8-10 óráig. 2829

Női divatára

szakmában jártas kereskedő segéd felvétetik kell és Kransz cég-nél. 2809

Keresek

október 15-ére esetleg azonnali belépésre egy romoly hadmentes 1-ső segédet, ki a fűszer és egyes szakmákban kívül a rőtös, fonál-áru és pálinka szakmában is teljes jártassággal bír és az üzlet önálló vezetéséhez is ért; a román nyelv tudása okvetlen szükséges. Fizetés meggyezés szerint. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Hadmentes” jelleggel intézendők. 2782

Segédet keresünk

azonnali belépésre urt divat üzletünk részére Mészai és Adler Arad, Andrássy-tér 14. 2815

Tisztességes,

szorgalmas nőt keresek fahuz, ki jól ír és a háztartás minden ágában jártas, kisebb családnak. Fizetés meggyezés szerint 28 kor-tól. Jelentkezni Dobó-u. 4. m. földszint. 2814

Október 1-re

vagy azonnali magyar német és román nyelvet beszélő ügyes divatkereskedősegéd felvétetik. Bővebbet Angele Mátyás divatruházás-ban Szabadság-tér. 2712

Elsőrendű segéd

kerestetik Bohm Károly női divat-üzletében, Arad Szabadság-tér. 2806

Azonnali belépésre

kerestetik aradi pénzügyihoz egy fiatalabb szorgalmas, megbízható írodaszolgá, ki megfelelő kancióval rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 2784

Tanuló nő

nyomdai géphez, ki a 14 évet betöltötte és e osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

Tisztességes

házmester nagy modern házban október 15-re felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 1753

ALKALMAZÁST KERES.

Alkalmazást keres

intelligens, ügyes, több nyelvet beszélő nő, kancióval, esetleg üzletet átvenne. Cím a kiadóhivatalban. 2887

Házvezetőnőnek

ajánlkozok, intelligens fiatal keresetény nő vidékre. Hoffmann Arad Dessoiffy-utca 2. 2820

Budapesti masszírozónő

házakhoz ajánlkozok hölgyeket masszírozni és tyukszemet vágni. Cím József főherceg-ut 18. ajtó 8. 2819

Cukor őrlést

elvállal mm.-ként 2 koronáért az Első Aradi Piskótagyár Arad, Gr. Tiszta István-ut. 2860

Gazdatiszt

sok évi tapasztalattal bíró, erélyes, intézési állást keres. Szíves megkeresések a Messenger Boy vállalat-hoz intézendők. (Deák F.-u. 8.) 2898

Négy nyelvet beszélő nő

bármily üzletbe elárústónőnek ajánlkozok. Cím a kiadóhivatalban. 2792

Házivarrónő

ajánlkozok házakhoz, vidékre is. Lakásán is vállal varrást. Cím: K. S., Angyal-utca 22/b. sz. ajtó 8.

Gyars- és gépirónő

állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 2917

Fasszakma

minden ágában teljesen jártas hadmentes 28 éves egyén, bizalmi állást keres. Címeket a kiadóhivatalban. 2798

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Csemegé szállítás

eladás Háromy gazdaságnál Deák Ferenc-u. 2. 2818

Frdélyi fajalma

Jonathán, Ponyik, Baumann mellett, Londoni Pappin, Furray-utca esokládó király tiszlet kizárkötésben látható, ott ár és cím megtudható. 2816

Keresek

sürgősen megvételre egy rövid songorát Beresényi Miklós-u. 2. 2928

Egy alig használt

kis szőlőprés Dezső-utca 4/c. sz. alatt eladó. 2842

Egy 3-kerekű

használt bicikli (trickli) sürgősen megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

Egy teljesen új

amerikai rendszerű fűtőszelző motoros gép eladó. Ertekezhetni lehet het Gábor Andrásnál, Furray-utca 2. sz., I. emelet. 2830

Ossi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Eladó

stráfkocsi, 3 drb. Eaton vaságy, 1 benzín motor, szikerekék, függő csapágyak, transmísió tengely, esztergápad Lózlómű, emelőcsiga, használt bőrhajtó szíjak, 25. mm. 40 mm. szélesek, tűzifa hasítógép kocsira szerelve, egy négykerekű vaskocsi gép alá való, egy cserép és egy Meldinger kályha, takaréktűzhely alkatrészek, csiszolt áru, szerzőgépek és szerzőmók, lakatosnak valók, külön-külön is eladatnak Fácán-utca 6. szám. 2807

Laok

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewol pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1916. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tőzse, Apolló mozi mellett. 2405

Automobil

6 üléses üzemképes, ugyszintén két hajtókocsi, és egy landauer jutányosan eladó. Roth butorúsi-tében. Erdeklődés 1/2, 12 és 2 között. Asztalos Sándor-utca. 2868

Vessék

uraktól levett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árrban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 2805

Eladó

egy rövid férfi bunda. Andrássy-tér 25., I. em., 29.

Citrom

oleosabb mint a piscon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Gállor Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 2782

Új herdő eladás

26. drb. 12-16 hektár, és 50 drb. transport herdő eladó. Dátrich Ferenc, Világos. 2707

3 éves

valódi eszmentáli tenyész béka eladó Özv. Vince Jánosnál Batonya. 2762

Teljesen új

6000 férfi felöltő és egy téli kabát közép természetű jutányos árrban eladó, Wesselényi-utca 51. szám, a kapun eszengtel. 2808

ÜZLETEK.

Egy

jóforgalma üzlet más foglalkozás miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2824

Nagyvendéglő üzlettel

nagyobb községben, ahol sok katonaság van, betegség miatt átadó. Ajánlatok „Nagyvendéglő” jelleggel a kiadóhivatalba küldendők. 2715

Női kalap-üzlet

craládi okok miatt sürgősen átadó, esetleg az áru és berendezés is. Ugyanott egy jómeneteli elnyomda is eladó. Cím a kiadóhivatalban. 2715

INGATLAN.

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

KÖLÖNFÉLE.

Ellenőrző pénztárakat

és írógépeket jótállás mellett javít Schmotzer és Bodnár műszerészek. Perényi-utca 6. Telefon 222. Ugyanott elsőrendű üzemi keliékek raktáron. 2175

A drága citromot

teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1-2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kilója 2.40. Földes K. gyógyszer-tár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszer-tára Batthyányi-utca. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.